SUNA VE İNAN
KIRAÇ VAKFI

Çöl ve Deniz Arasında • Between Desert and Sea

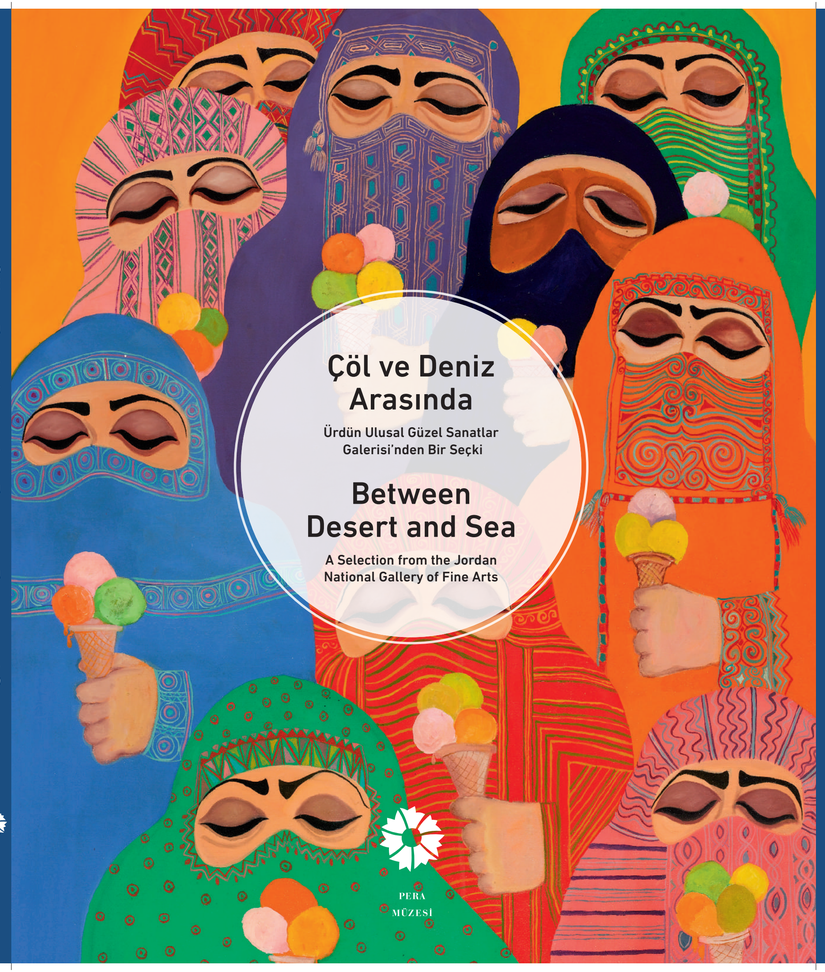

Çöl ve Deniz Arasında

Ürdün Ulusal Güzel Sanatlar Galerisi'nden Bir Seçki

Between Desert and Sea

A Selection from the Jordan National Gallery of Fine Arts

PERA MÜZESİ

Laila Shawa | **İmkansız Rüya** | **Impossible Dream** | 1988

Çöl ve Deniz Arasında

Between Desert and Sea

PERA
MÜZESİ

ÇÖL VE DENİZ ARASINDA
Ürdün Ulusal Güzel Sanatlar Galerisi'nden Bir Seçki

BETWEEN DESERT AND SEA
A Selection from the Jordan National Gallery of Fine Arts

Sergi Kataloğu | Exhibition Catalogue

Pera Müzesi Yayını | Pera Museum Publication 60
İstanbul, Ocak | January 2013

ISBN: 978-605-4642-10-6

Küratör | Curator:
Dr. Khalid Khreis

Yayına Hazırlayanlar | Editors:
Begüm Akkoyunlu Ersöz
Tania Bahar

Yayın Koordinatörü | Publication Coordinator:
Zeynep Ögel

Çeviri | Translation:
Kemal Atakay

Türkçe Düzelti | Turkish Proofreading:
Müge Karalom

Grafik Tasarım | Graphic Design:
TUT Ajans, www.tutajans.com

Renk Ayrımı ve Baskı | Color Separation and Printing:
Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.
Cihangir Mahallesi, Baha İş Merkezi, A Blok
Haramidere-İstanbul
Sertifika No: 12026 Tel: 0212 412 17 00

© Suna ve İnan Kıraç Vakfı, Pera Müzesi
Meşrutiyet Caddesi No: 65, 34443, Tepebaşı, İstanbul
www.peramuzesi.org.tr

Bu katalog, 24 Ocak-21 Nisan 2013 tarihleri arasında Suna ve İnan Kıraç Vakfı Pera Müzesi'nde açılan "ÇÖL VE DENİZ ARASINDA, Ürdün Ulusal Güzel Sanatlar Galerisi'nden Bir Seçki" sergisi için hazırlanmıştır.

This catalogue has been prepared for the exhibition "BETWEEN DESERT AND SEA, A Selection from the Jordan National Gallery of Fine Arts" at the Suna and İnan Kıraç Foundation, Pera Museum between 24 January-21 April 2013.

İşbirliğiyle
In collaboration with

JORDAN NATIONAL GALLERY of FINE ARTS
ROYAL SOCIETY of FINE ARTS

Katkılarıyla
In contribution with

ROYAL JORDANIAN

Sergi Salonu Boya Sponsoru
Gallery Wall Paint Sponsor

JOTUN

Çöl ve Deniz Arasında

Ürdün Ulusal Güzel Sanatlar Galerisi'nden Bir Seçki

Between Desert and Sea

A Selection from the Jordan National Gallery of Fine Arts

PERA
MÜZESİ

7

Sunuş

Foreword

Suna, İnan & İpek Kıraç

9

Sunuş

Foreword

Prenses Wijdan Bint Fawaz Al-Hashemi

H.R.H. Princess Wijdan Bint Fawaz Al-Hashemi

11

Giriş

Introduction

Dr. Khalid Khreis

14

Çöl ve Deniz Arasında:

Ürdün Ulusal Güzel Sanatlar Galerisi'nden Bir Seçki

Between Desert and Sea: A Selection from the

Jordan National Gallery of Fine Arts

Dr. Wijdan Bint Fawaz Al-Hashemi

18

Katalog

Catalogue

İçindekiler Contents

Ürdün Ulusal Güzel Sanatlar Galerisi Koleksiyonu'ndan bir seçkiyi Pera Müzesi'nde konuk etmenin mutluluğu...

Pera Müzesi, 2013 yılına *Çöl ve Deniz Arasında: Ürdün Ulusal Güzel Sanatlar Galerisi'nden Bir Seçki* sergisiyle giriyor.

Sergi, Ürdün Ulusal Güzel Sanatlar Galerisi'nin değerli kurucuları ve yönetimi tarafından, galerinin geniş koleksiyonundan özenle seçilen yapıtlarla, Pera Müzesi ile işbirliği içinde hazırlandı.

Cezayir, Fas, Filistin, Libya, Lübnan, Mısır, Suriye, Tunus ve Ürdünlü 44 sanatçının farklı üslup ve akımları örnekleyen 52 yapıtından oluşan serginin, Akdeniz'deki Arap ülkelerinin modern ve çağdaş sanatına olduğu kadar bu ülkelerin birbirinden ilginç, renkli ve zengin kültürlerine ışık tutacağına yürekten inanıyoruz.

Pera Müzesi ve Ürdün Ulusal Güzel Sanatlar Galerisi bu anlamlı sergiyle, ülkemiz insanının bu ülkelerin insanlarını kültür ve sanat yoluyla daha iyi tanımasını sağlayacak önemli bir köprü kurmaktadır. Ülkemiz sanat çevrelerinin bu girişimi gereğince değerlendirecekleri ve sergiye hak ettiği ilgiyi gösterecekleri düşüncesindeyiz.

Bu vesileyle ve sanatın ülkelerarası ilişkilerin geliştirilmesindeki önemli rolünün bilinciyle, serginin gerçekleşmesindeki değerli çalışmalarından ötürü Kraliyet Güzel Sanatlar Derneği'nin kurucusu, değerli sanatçı ve sanat tarihçisi Prenses Wijdan Bint Fawaz Al-Hashemi'yi, Ürdün Ulusal Güzel Sanatlar Galerisi Genel Müdürü ve sergi küratörü Dr. Khalid Khreis ile çalışma arkadaşlarını ve Pera Müzesi çalışanlarını yürekten kutluyor, kendilerine içten teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Suna, İnan & İpek Kıraç

The pleasure of hosting a selection from the Collection of Jordan National Gallery of Fine Arts...

Pera Museum enters 2013 with the exhibition *Between Desert and Sea: A Selection from the Jordan National Gallery of Fine Arts*.

Comprised of works carefully selected from its wide collection by the esteemed founders and directors of Jordan National Gallery of Fine Arts, the exhibition is brought to life in collaboration with Pera Museum.

We sincerely believe that the exhibition, comprised of 52 works featuring different styles and movements represented by 44 artists from Morocco, Algeria, Palestine, Libya, Lebanon, Egypt, Syria, Tunisia, and Jordan, will shed light both on the modern and contemporary art of the Arab countries in the Mediterranean and to their equally intriguing, colourful, and rich cultures.

Through this meaningful exhibition, Pera Museum and Jordan National Gallery of Fine Arts build an important bridge that will allow Turkish audience to better acquaint themselves with the people of these countries through culture and art. We are certain that our art circles will appreciate this endeavor and show the exhibition the attention it rightfully deserves.

Aware of the important role art has in strengthening relations between nations, we would thus like to take this opportunity to whole heartedly congratulate and extend our thanks to esteemed artist, art historian and founder of the Royal Society of Fine Arts H.R.H. Princess Wijdan Bint Fawaz Al-Hashemi, Director General of the Jordan National Gallery of Fine Arts and curator of the exhibition Dr. Khalid Khreis and his colleagues, and Pera Museum staff for their valuable efforts in bringing the exhibition to life.

Suna, İnan & İpek Kıraç

Sunuş Foreword

Türkiye ile Arap dünyası arasındaki tarihi ve kültürel bağlar, beş yüzyılı aşkın bir süreyi kapsıyor. Bu iki toprak, zaman zaman yüzeye çıkıp kesişen, sonra bir kez daha, uygun zaman belirinceye dek gözden kaybolan zengin bir ortak mirası paylaşır.

Çöl ve Deniz Arasında: Ürdün Ulusal Güzel Sanatlar Galerisi'nden Bir Seçki sergisi, çağdaş görsel sanatlarda Türkiye ile Akdeniz kıyılarında yer alan, Cezayir, Mısır, Ürdün, Lübnan, Libya, Fas, Filistin, Suriye ve Tunus'u içeren Arap ülkeleri arasındaki ortak arka planı gözler önüne seriyor.

Kalıcı koleksiyonunu küçük bir kısmıyla da olsa, İstanbul'a Pera Müzesi'ne getirmek, Kraliyet Güzel Sanatlar Derneği için bir ayrıcalık ve kıvanç kaynağı.

Halklar ve ülkeler arasında anlayış köprüleri kurmanın en iyi yolunun daima sanat olduğuna inanmışızdır. Sanatta güzellik göze hitap eder, o yüzden dile gerek yoktur.

İçtenlikle umuyorum ki, *Çöl ve Deniz Arasında: Ürdün Ulusal Güzel Sanatlar Galerisi'nden Bir Seçki* sergisi, Türkiye ile Ürdün arasında barışın, güzelliğin, her tür iyi ve ortak değerin elçisi olacaktır.

Suna ve İnan Kıraç Vakfı'na ve Kültür ve Sanat İşletmesi Genel Müdürü Sn. M. Özalp Birol'a ve çalışma arkadaşlarına bu sergiyi düzenlemek için gösterdikleri olanca gayret ve destek için minnet borçluyum. Kraliyet Güzel Sanatlar Derneği'ne, sürekli destek ve yardımları için Ürdün Kraliyet Havayolları'na ve Ürdün Sigorta Şirketi'ne de şükranlarımı sunarım. Son olarak, gene son derece önemli bir katkı olan bu serginin İstanbul'da düzenlenmesi sürecinde gösterdiği çabaları için kuzenim Sn. Zülal Ardaç'a içten teşekkürlerimi iletmek isterim.

Sanat yapıtlarının iki halk arasındaki benzerliklere bir pencere açmasını umar ve ziyaretçilerin eserler arasında güzel vakit geçirmelerini dilerim.

Prenses Wijdan Bint Fawaz Al-Hashemi
Başkan
Kraliyet Güzel Sanatlar Derneği
Amman

The historical and cultural ties between Turkey and the Arab world span more than five centuries. Both territories share a rich commonality that from time to time keeps surfacing and crisscrossing to disappear again until once more, the appropriate time presents itself.

The present exhibition *Between Desert and Sea: A Selection from the Jordan National Gallery of Fine Arts* portrays the common background in contemporary visual arts between Turkey and Arab countries on the shore of the Mediterranean namely Algeria, Egypt, Jordan, Lebanon, Libya, Morocco, Palestine, Syria, and Tunisia.

The Royal Society of Fine Arts has the privilege and pleasure to bring part of its permanent collection, albeit a small component, to the Pera Museum in İstanbul.

We have always believed that to establish bridges of understanding between peoples and countries is all the better through the arts where beauty speaks to the eye, hence no language is required.

I sincerely hope *Between Desert and Sea: A Selection from the Jordan National Gallery of Fine Arts* will act as a messenger of peace, beauty, and all that is mutually good between Turkey and Jordan.

I would like to express my gratitude to the co-founders of the Suna and İnan Kıraç Foundation and to the General Manager of the Foundation's Culture and Arts Enterprises Mr. M. Özalp Birol and his colleagues at the Pera Museum, for all their effort and support in bringing over this exhibition. I am also full of gratitude to Royal Jordanian Airlines and the Jordan Insurance Co. for their continuous support and patronage of the Royal Society of Fine Arts; last but not least my sincere thanks to my cousin, Mrs. Zülal Ardaç for all the effort she put in bringing this exhibition to life.

I hope that the works of art will open a window on the similarities between our two peoples and wish the visitor a beautiful time among them.

H.R.H. Princess Wijdan Bint Fawaz Al-Hashemi
President
Royal Society of Fine Arts
Amman

Sunuş Foreword

1979 yılında kurulan Kraliyet Güzel Sanatlar Derneği, 1980'de Ürdün Ulusal Güzel Sanatlar Galerisi'ni kurmuştur. Ulusal Galeri, kuruluşundan beri, Arap ülkelerinden ve gelişmekte olan ülkelerden sanatçıların çağdaş yapıtlarını koleksiyonuna katmayı görev edinmiştir. Burada amaç, bölgedeki sanatsal birikime halkın ulaşabileceği kültürel bir odak noktası olmaktır.

Ulusal Galeri, zamanla ve kalıcı koleksiyonunun niteliği ve büyüklüğü sayesinde, Ortadoğu'daki en önemli müzelerden biri haline gelmiştir. Lojistik, maddi ve kültürel nedenlerle, böyle bir koleksiyonu oluşturmak, başlı başına cesaret gerektiren bir girişimdi. Bununla birlikte, Kraliyet Güzel Sanatlar Derneği'nin hedefine olan inanç ve kurucularının, amaçlarını gerçekleştirme yönündeki kararlılıkları, karşılaştıkları her tür engeli aşmalarında itici güç oldu. Bugün kalıcı koleksiyonlarda, İslam ve Arap ülkelerinin yanı sıra Asya, Afrika, Avrupa, Okyanusya, Kuzey ve Güney Amerika'daki gelişmekte olan ülkelerden üç binin üzerinde yapıt bulunmaktadır.

Arap dünyası, Batı'da bilindiği şekliyle tuval resmiyle, 20. yüzyılın başlarında tanışmıştır. Mısır kraliyet ailesinden Prens Yusuf Kemal, 1908'de Kahire'de Güzel Sanatlar Okulu'nu kurmuştur. Bu okul, Arap dünyasında Batı sanatını öğreten ilk kurumdu; sonrasında bunu diğerleri izledi: 1920'de Cezayir şehrinde Güzel Sanatlar Okulu; 1923'te Tunus şehrinde Sanat Merkezi; 1937'de Beyrut'ta Lübnan Güzel Sanatlar Akademisi; 1941'de Bağdat'ta Güzel Sanatlar Enstitüsü ve 1945'te Tetouan'da Güzel Sanatlar Okulu. Yerli sanatçılar, çoğunlukla Avrupa'daki eğitimlerinden dönüp, yurtdışında öğrendikleri Batılı teknikleri öğrencilerine aktarıncaya kadar, bu okulların hepsinde yabancı hocalar ders verdiler. Buna bağlı olarak, erken dönem Arap sanatçıları, gerçekçilik, romantizm ve izlenimcilikten, daha sonra kübizm ve diğer akımlardan etkilenmişlerdir. 1950'li yılların ortalarında, Arap sanatçılar, Arap hat sanatı dahil olmak üzere kendi tarihsel ve popüler mirasları içinde sanatsal kimliklerini aramaya, böylece, popüler kültürel ve sanatsal arka planlarına dayalı yeni bir dil yaratmaya başladılar. Bir başka grup, bölgelerindeki sosyal ve siyasal gelişmeleri yorumluyor,

The Royal Society of Fine Arts, founded in 1979, created the Jordan National Gallery of Fine Arts in 1980. Since its inauguration, the National Gallery has taken on the task of collecting contemporary works by artists from the Arab and developing worlds in order to be a cultural focal point from which the public can access the artistic output of the region.

Over the years and as a result of the nature and size of its permanent collection, the National Gallery has become one of the most important museums in the Middle East. Given the logistic, materialistic and cultural reasons, the task of setting up such a collection was in itself daunting. However, the belief invested in the objective of the Royal Society of Fine Arts and the persistence of its founders to achieve their goal was instigator in overcoming any impediments they had to face. Today the permanent collections include over 3000 works from the Islamic and Arab countries as well as developing countries in Asia, Africa, Europe, Oceania, and the Americas.

Easel painting, as it is known in the West, was first introduced to the Arab world at the beginning of the 20th century. Prince Yusuf Kamal from the Egyptian Royal Family, founded the School of Fine Arts in Cairo in 1908. It was the first institution in the Arab world to teach Western Art, and later followed by many others: École des Beaux Arts in Algiers, in 1920; Centre d'Art in Tunis, in 1923; Académie Libanaise des Beaux Arts in Beirut, in1937; Institute of Fine Arts in Baghdad, in 1941 and Escuela de Bellas Artes in Tetouan, in 1945. They all depended on foreign instructors until local artists came back from their art training, mostly in Europe, to instruct the pupils in the Western techniques that they had learnt abroad. Hence, the early Arab artists were influenced by Realism, Romanticism, Impressionism followed by Cubism and other "isms". In the mid-1950s a flux of Arab artists started to search for their artistic identity within their historical and popular heritage and Islamic art including the art of Arabic calligraphy, and began creating a new language based on their own diverse cultural and artistic background. Another group of artists began interpreting the social

Dr. Khalid Khreis
Ürdün Ulusal Güzel Sanatlar Galerisi Genel Müdürü
Sergi Küratörü

Director General of the Jordan National Gallery of Fine Arts
Curator of the Exhibition

Giriş Introduction

bu tür olayları ön plana çıkarıyor, bir yandan da bunların insani düzeyde etkilerini vurgulayarak sanatta sosyopolitik akımı oluşturuyordu. Dördüncü bir grup ise, Mağrip'ten Maşrık'a çeşitli manzaraların tasvirinde ustalaşmıştı: çöl ve dağlardan, ormanlara ve deniz kıyılarına. Böylece, her Arap bölgesi, doğal çevresinin, tarihsel geçmişinin, sosyal koşullarının farklılığına ve başkalarının sanatlarından gelen yabancı etkilerin kapsamına göre kendine has özellikler edinmiştir.

Çağdaş Arap sanatının gelişimini yakından izleyenler, onun çeşitli bölgesel ve uluslararası olaylara tepki verdiğini görürler. Başlangıcından beri çağdaş Arap sanatı, bazı sosyal ve dinsel kısıtlamalara karşın, her zaman başka kültürlere açık olmuştur.

Amman'daki Ulusal Galeri'nin çağdaş Arap sanatı koleksiyonunun bir parçasını temsil eden *Çöl ve Deniz Arasında: Ürdün Ulusal Güzel Sanatlar Galerisi'nden Bir Seçki* sergisini İstanbul Pera Müzesi'ne getirmek bizim için bir ayrıcalık. Bu sergi, Mağrip'ten Maşrık'a Akdeniz'deki Arap ülkelerini temsil edip, Cezayir, Mısır, Ürdün, Lübnan, Libya, Fas, Filistin, Suriye ve Tunus ülkelerini içeriyor.

Sergilenen yapıtlar, resimden, çizim, gravür, seramik ve heykele çeşitlilik gösteriyor. Bölgedeki çağdaş sanata ilişkin olabildiğince net bir anlayış sunabilmek için, sergiye farklı kuşaklardan sanatçılar, farklı üslup ve akımlar dahil edildi.

Arap dünyası, farklı etnik kimlikleri, inançları, gelenek görenekleri ve kültürleri ile zengin bir dünyadır; sergiye seçilen yapıtlar, tüm bu yönleri yansıtmaktadır. Bu sergi aynı zamanda, Türk halkına, zamanla biriken yanlış bilgi ve iletişimsizlik nedeniyle farklı halklar arasında doğal olarak gelişen önyargıları değiştirebileceğini umduğumuz bir armağandır. Her iki tarafın aydın ve sanatçıları arasında, daha doğrudan ve açık insani ilişkilere zemin hazırlayacak sosyokültürel bir diyalog oluşturmak için de bir fırsattır.

Şimdiye kadar, Ürdün Ulusal Güzel Sanatlar Galerisi, Avrupa, Kuzey ve Güney Amerika, Avustralya ve Afrika'da 35 sergi düzenlemiş, kalıcı koleksiyonundaki yapıtları, gelişmekte olan ülkelerin sanatlarını tanıtma amacıyla kullanmıştır. Öte yandan, 4'ü Türk sanatı sergileri olmak üzere, 171 sergiye salonlarında ev sahipliği yapmıştır.

İçten umudum, Ürdün Ulusal Güzel Sanatlar Galerisi ile Pera Müzesi arasındaki yeni işbirliğinde bu ilk adımın, Türkiye ile gelecekteki işbirliklerimizin başlangıcını oluşturmasıdır. Dolayısıyla, sergiyi bir dilekten gerçekliğe dönüştüren Suna ve İnan Kıraç Vakfı Kültür ve Sanat İşletmesi Genel Müdürü Sn. M. Özalp Birol'a ve etkili ekibine gönülden teşekkürü borç bilirim.

and political developments in their region and by bringing these events to the forefront parallel to emphasize their influence on a humanitarian level; the artists developed a socio-political school in art. A fourth group, however, diverged towards specializing in depicting the diverse landscape of the region spanning from the Maghrib to the Mashriq, from its deserts and mountains to its forests and seashores. Each Arab region, therefore gained an individual identity according to the variety of its natural environments, historical backdrops and social conditions as well as the extent of foreign influences exerted by the arts of others.

Those who follow developments in the Arabic contemporary art field will recognise that it has reacted, and still does, to regional and international events. In spite of some social and religious restrictions, the Arabic contemporary art has always been open to other cultures.

It is our privilege to bring to Pera Museum in İstanbul, the exhibition *Between Desert and Sea: A Selection from the Jordan National Gallery of Fine Arts*, which represents part of the contemporary Arab art collection of the National Gallery in Amman. It includes works from Arab countries of the Mediterranean namely Algeria, Egypt, Jordan, Lebanon, Libya, Morocco, Palestine, Syria and Tunisia, spanning from Maghrib to Mashrik.

The works on show range from painting, drawing, engraving, and ceramics to sculpture. Different generations of artists and diverse styles and trends have all been amassed in this exhibition to give as clear understanding as possible of contemporary art in the area.

The Arab world is rich with its diverse ethnicities, beliefs, customs, traditions and cultures, all reflected in the choice of works for this exhibition. It is a gift to the Turkish people, that can hopefully change the stereo-types that naturally grow between different peoples as a consequence of accumulated misinformation and miscommunication. It is also an opportunity for creating a socio-cultural dialogue between intellectuals and artists on both sides that will lay the ground for more direct and open human relations.

So far, the Jordan National Gallery of Fine Arts has held 35 exhibitions in Europe, the Americas, Australia and Africa using the works in its permanent collection as an introduction to the arts of the developing countries. It has also hosted 171 exhibitions in its halls, including 4 exhibitions of Turkish art.

I sincerely hope that this first step in a new cooperation between the Jordan National Gallery of Fine Arts and Pera Museum is only the beginning of future collaborations with Turkey. Hence, my truthful gratitude to Suna and İnan Kıraç Foundation Culture and Arts Enterprises General Manager Mr. M. Özalp Birol and his efficient team who transformed the exhibition from a wish to a reality.

Çöl ve Deniz Arasında: Ürdün Ulusal Güzel Sanatlar Galerisi'nden Bir Seçki[1]

Between Desert and Sea: A Selection from the Jordan National Gallery of Fine Arts[1]

Dr. Wijdan Bint Fawaz Al-Hashemi

Tuval resmi ve heykelin temsil ettiği Batı estetiğine göre sanat, Akdeniz çevresindeki Arap ülkelerinde, 19. yüzyılda ve 20. yüzyılın başlarında Avrupalı sanatçıların eliyle doğmuştur.

Tuval resmi ve heykel başta olmak üzere Batılı sanat biçimleri, 20. yüzyılın başlarında, Batı eğilimli sanat hareketinin daha erken başladığı Lübnan, Mısır ve Tunus gibi ülkelerden gelen sanatçılar arasında, çoktan geleneksel sanatların yerini almıştı. Bu süreç, sözü edilen sanatçıları, resim ve heykeli sıfırdan başlayarak öğrenmek zorunda bıraktı. Dolayısıyla, sanat öğrenimlerine, herhangi bir temelleri olmaksızın başladılar. Çelişkili bir biçimde, bu kopuş, Arap dünyasında sanatsal bir uyanışın ilk aşamasını oluşturdu; aynı zamanda, hat dışında geleneksel İslam sanatının durağanlaştığı bir zamanda çıkageldi.

Avrupa'da neredeyse varlığı sona ermiş olan akademik üslupla tanışan Arap sanatçılar belirli bir özgüven kazandılar. Bu özgüven, gelişimlerinin ikinci aşamasına doğru ilerlemelerine ve bir şeyin bilincine varmalarına yardımcı oldu: Yalnızca içinde bulundukları an ile geçmiş arasında değil, aynı zamanda kendileri ile halkın, sanatsal yaratıcılıkları ile çevrelerindeki gerçek dünyanın arasında bir kopukluk söz konusuydu. Bundan hareketle, halkın özdeşleşebileceği konular ve temalar seçerek, bu uyumsuzlukları kapatmaya çalıştılar. Böylece, Lübnan, Mısır, Tunus, Fas ve Suriye kırsalından sahnelerin yanında, su perilerinin ve sosyete hanımlarının yerini köylü kadınların resimleri aldı. Aynı sıralarda Batı'yla iletişim artmıştı; bu da, pek çok sanatçının Batılı akademizm ve izlenimcilik etkisiyle yetişip, post-izlenimci üsluplar geliştirmelerine neden oluyordu. Bu ikinci aşamada, sanatçıların içinde bulundukları an ve gelecek ile bağlantıları en iyi haliyle belirsiz ve çapraşıktı; sonunda bu onları, gelişmelerinin üçüncü aşaması boyunca sürecek olan yeni bir kimlik bunalımıyla yüzleşmeye zorladı.

II. Dünya Savaşı'ndan sonra, Ortadoğu'da Batı sömürgeciliği geri çekiliyordu. Bölgedeki halklar, köklerine dönmeye, kültür miraslarını irdelemeye, yeni milliyetçilikleri ve yeni kurulan siyasal bağımsızlıkları ile gurur duymaya başladılar. Bu tür bir kültürel uyanış, yerel görünümleri izlenimcilik ve post-izlenimcilik gibi uluslararası planda kabul görmüş üsluplarla betimlemenin güveni içinde rahat geçen onlarca yıllık süreden sonra kendini gösteriyordu. Zamanla, daha çok sayıda Arap sanatçı, sonuçta ne kadar Batılı olmak için çaba gösterirlerse göstersinler, Batılı olmadıkları gerçeğinin bilincine vardı. Kendilerini tanımladıkları yollar, ülkelerini ziyaret eden herhangi bir yabancı sanatçının resmedebileceği, çevrelerinden edindikleri temalarla sınırlıydı. Dolayısıyla, Arap sanatçılar kendi ülkelerinde yeni bir ikilemle

1 Bu metin için, Wicdan Ali, *Modern Islamic Art: Development and Continuity*, Gainesville: Florida Üniversitesi Basımevi (1997) referans alınmıştır.

Art according to Western aesthetics, represented by the easel painting and three-dimensional sculpture, was born in the Arab Mediterranean countries in the 19th century and the beginning of the 20th century, at the hands of European artists.

By the turn of the 20th century, Western art forms, mainly easel painting and sculpture, had already replaced the traditional arts, among artists from areas that had an early Western oriented art movement such as Lebanon, Egypt and Tunisia. This process forced them to start learning painting and sculpture from naught. Thus they began to study art as novices without any former background. Paradoxically, this rupture constituted the first stage of an artistic awakening in the Arab world. It also came at a time when traditional Islamic art, with the exception of calligraphy, had stagnated.

After being introduced to and trained in the academic style which was almost extinct in Europe, Arab artists gained a measure of confidence that aided them in moving to a second stage of their development creating an awareness not only of the existing discontinuity between their present and the past, but also between themselves and the general public, their artistic creativity and the actual world around them. Consequently they tried to bridge these disparities by choosing local subjects and themes with which the public could identify. Thus, portraits of peasant women replaced those of nymphs and society ladies, while scenes of Lebanese, Egyptian, Tunisian, Moroccan and Syrian countryside were painted profusely. Simultaneously, communications with the West had increased, causing a considerable number of artists to develop from a Western Academicism and Impressionism to take up Post-Impressionist styles. At this second stage, the artists' link with the present and the future were at best obscure and confused, eventually forcing them to confront a new identity crisis that was to persist through the third stage of their evolution.

After World War II, Western colonialism in the Middle East was in retreat. People in the region began to turn towards their roots, dig into their heritage, and take a new pride in their nationalism and newly-found political independence. This kind of cultural awakening came about after several decades of relaxing in the security of depicting local scenes through recognized international styles such as Impressionism and Post-impressionism. Gradually, a growing number of Arab artists woke up to the fact that they were not after all Westerners, no matter how hard they strove to be so. Their means of identification was confined to the themes delineated by their immediate environment, which any

1 The reference for this introduction is: Wijdan Ali, *Modern Islamic Art: Development and Continuity*, University Press of Florida, Gainesville (1997).

karşı karşıya kalıyorlardı. Gözle görülür şekilde ve zihinsel olarak Batı'dan etkilenmiş şimdileri ile tehdit altındaki kimliklerini koruyabilecekleri tek çözümü temsil eden geçmişleri ve gelenekleri arasında bocaladıklarını hissediyorlardı. Böylece, gelişimlerinin üçüncü aşamasına geçiyorlardı.

Kimlik arayışı aşamasında, üç grup sanatçı vardı: İlk grup, yerel konular üzerine çalışmalarını sürdüren ve hiç duraksamadan akademik figüratif resim ve izlenimcilikten dışavurumculuğa, kübizme, gerçeküstücülüğe ve soyut resme geçenlerdi. İkinci grup, çalışmalarını, kültürel miraslarıyla örtüştürmeye çalışanlar; üçüncü grup ise, sanatın evrensel olduğuna inanan ve sanatları ile kültürlerini örtüştürmek için herhangi bir neden olduğunu düşünmeyenlerdi. Bu üçüncü grup, seçtikleri üsluptan bağımsız olarak, uluslararası standartlara erişme gayreti içinde yapıtlarının niteliğini iyileştirme üzerinde yoğunlaşıyor, onlara yerel bir hava verme yönündeki hiçbir girişimi önemsemiyorlardı.

Yapıtları ile kültürel mirasları arasında bağ kurmak isteyen sanatçıların karşılaştıkları yeni sorun şuydu: Hem Batılı öğrenimlerinden yararlanarak, hem de Bedevi portrelerini, palmiye ağaçlarını ve kerpiç evleri aşarak, sahici bir görsel biçim nasıl yaratılacaktı? Arayışları onları kültürel varlıklarıyla bağlarını yeniden kurmaya götürdü. Tarihlerini araştırmaya başladılar ve İslam döneminin ötesine gittiler.

Sanatçılar, kültürel bir uyanış ve yön değiştirme dönemiyle örtüşen gelişimlerinin üçüncü aşaması boyunca tarihlerini derinlemesine incelediler ve ülkelerinde bir zamanlar varlık göstermiş olan antik uygarlıkları keşfettiler. Mısırlı sanatçılar, Eski Mısır ve Kıpti sanatını irdelediler, Suriyeliler Bizans geçmişlerini araştırdılar, Kuzey Afrikalı sanatçılar, Afrikalı ve Berberi köklerine döndüler, Ürdünlüler, Nebati geçmişlerini keşfettiler. Bunun bir sonucu olarak, figüratif resimlerde doğalcı tasvirlerin yerini stilize biçimler aldı; bir yandan da, halk motifleri ve imgeleri ile yerli motifler, dışavurumcu ve soyut kompozisyonların bir parçasını oluşturmaya başladı.

Çağdaş Arap sanatçılarının, sahici, çağdaş bir kimlik arayışlarında keşfedecekleri ikinci esin kaynağı, İslam sanatıydı; özellikle iki boyutlu minyatürler ve tezhiplerdeki, metal işlerdeki ve mimari süslemelerdeki girift arabesk desenler. Bunları, çağdaş Arap sanatında Modern Hat Okulu çalışmaları takip etti.

Başlangıçta sanatçılar üç boyutlu tuval resmine kuşkuyla yaklaşmış olsalar da, çok geçmeden bu tür resim temel görsel anlatım tarzı haline geldi. Sanatçıların, ister yurtdışında ister kendi ülkelerindeki sanat kurumlarında aldıkları eğitim, onlara, Batılı eğitimle kültürel miraslarını birleştirerek yeni bir şeyler yapabilecekleri ve kendi çağdaş estetiklerini geliştirebilecekleri temeli sağladı. Çağdaş sanatı yerel çevreye dayandırmaya

foreign visiting artist could have portrayed. Thus, Arab artists in their own countries confronted a new dilemma. They felt torn between their present, which was so visibly and intellectually influenced by the West, and their past and its traditions, which embodied the only means by which they could safeguard their threatened identity, thus they entered the third stage in their development.

During the search for identity stage there were three groups of artists. The first were the ones who continued their work with local subject matter and made the jump from academic figuration and Impressionism to Expressionism, Cubism, Surrealism, and Abstraction without any hesitation. The second were the ones who tried to identify their work with their cultural heritage. The third group were the ones who believed that art was universal and found no reason to identify with their own culture in their art. Regardless of the style they chose, this third group concentrated on improving the quality of their work in an effort to attain international standards, while disregarding any attempts to give their work a local character.

The new problem that presented itself to artists who wanted to identify their work with their cultural heritage was how to create a genuine visual form by manipulating their Western training, yet superseding Bedouin portraits, palm trees and mud huts. Their search led them to re-establish their bonds with their own cultural patrimony. They delved into their history and went beyond the Islamic period.

All through the third stage of their development, which coincided with a period of cultural awakening and reorientation, artists dug into their own history and explored the ancient civilizations that had once flourished in their countries. Egyptians probed Pharaonic and Coptic art, Syrians investigated their Byzantine background, the North Africans returned to their African and Berber roots, Jordanians explored their Nabataean past. Consequently, stylized forms replaced naturalistic renditions in figurative paintings, while folk motifs and iconography became part of expressionist and abstract compositions so did indigenous motifs.

A second source of inspiration to be explored by contemporary Arab artists in their search for a genuine, contemporary identity was Islamic art, particularly two-dimensional miniatures and intricate arabesque designs found in illuminations, metalwork, and architectural decoration. These were followed by the inception of the Modern Calligraphic School in contemporary Arab art.

Although artists originally approached three-dimensional easel painting with apprehension, it soon became the main mode of visual expression. Their training, whether abroad or in their

çalışan Arap ülkelerindeki akımların ardı sıra, yeni bir sorunun gündeme getirilmesi gerekir. Ulusal sanat ile uluslararası sanat arasındaki ilişki nedir? Çağdaş Arap sanatçısı, giderek küçülen küresel bir köyde, bir yandan uluslararası sanat ile bağ kurup, bir yandan da kendi kültürel kimliğini nasıl koruyabilir?

Bugün sahip olduğumuz bu denli ileri iletişim araçlarının egemen olduğu bir dünyada, bir çağdaş sanatçının kendisini dış etkilerden soyutlayabilmesi hiçbir biçimde mümkün değildir. Bu yüzden, bölgesel sanat akımları küreselleşme içinde erirken, bireysel yetenek ve yeniliğin değeri artıyor.

own countries' art institutions, gave them the basis from which they could break new ground and develop their own contemporary aesthetics, by combining their Western education with their cultural heritage. Following the movements in the Arab countries, which have attempted to ground contemporary art within a local environment, a new question needs to be vocalised. What is the relationship between national and international art? How can a contemporary Arab artist relate to international art, in an ever shrinking global village, and at the same time preserve his/her cultural identity?

There is no way a contemporary artist can isolate himself from external influences in a world dominated by such advanced means of communications as we have today. Therefore as regional artistic trends dissolve into globalization, individual talent and innovation to have become more valued.

Katalog Catalogue

Denizin Hikâyeleri | **Stories of the Sea** | 1986
Tuval üzerine yağlıboya | Oil on canvas | 125 x 125 cm

Orta sınıftan varlıklı bir ailenin oğlu olarak dünyaya gelen Abboud'un o zamanlar Ortadoğu'nun Riviera'sı kabul edilen ve altın yıllarını süren Beyrut'ta doğup büyüdü. Abboud'un soyut dışavurumcu resimleri, son derece dengeli sıcak renkleriyle, bu mutlu altın yılları yansıtır. Sanatçı, 1947'de Lübnan Güzel Sanatlar Akademisi'ni bitirmiş ve Paris'e gitmiş; orada 1952'de Güzel Sanatlar Okulu'na girerek, çizim ve gravür okumuştur.

Abboud, Paris'te, Nabiler'den ressam Pierre Bonnard'ın çalışmalarını görmüş; soyut resme yönelik iki farklı yaklaşım ve tekniği keşfetmiştir: Biri Roger Bissière, diğeri Nicolas de Staël'e özgü bu iki yaklaşım ve teknik, Abboud'un soyut resimlerini etkilemiştir. Sanatçı, kübist usta Fernand Léger'nin öğrencisi olmuş, André Lhote'un atölyesine devam etmiştir.

Yapıtları birçok yerde sergilenmiş olan usta sanatçı Abboud'un büyük manzara ve ölüdoğa tabloları, kompozisyondaki diğer bütün renkleri bastıran, onları hem tamamlayan hem dengeleyen benzersiz bir sıcak renkle yaşama sevincini yansıtır.

Born into a wealthy middle-class family, Abboud grew up in the golden years of Beirut -considered then to be the Riviera of the Middle East. These happy golden years are reflected in his Abstract Expressionist paintings, with his well-balanced bright colours. He graduated from the Lebanese Academy of Fine Arts in 1947 and left for Paris where, in 1952, he enrolled at the École des Beaux Arts to study drawing and engraving.

In Paris, he was exposed to the work of the Nabis painter Pierre Bonnard and discovered the two different approaches and techniques to Abstraction of Roger Bissière and Nicola de Staël, who influenced the way he created his own abstractions. Abboud became a pupil of the Cubist master Fernand Léger and frequented the atelier of André Lhote.

A widely exposed and well trained artist, Abboud created large canvases of landscapes and still-lives that reflect joy of living in a single bright colour that overtakes all others in the composition, simultaneously complimenting and offsetting them.

Lübnan Lebanon (1926-2004)

Shafic Abboud

Abbond

Kaktüs | **Cactus** | 2000
Kâğıt üzerine karakalem | Charcoal on paper | 69,5 x 94,5 cm

Abdelke, 1986'da, Paris Ulusal Güzel Sanatlar Okulu'nun gravür bölümünden mezun oldu ve 1989'da Paris VIII Üniversitesi Güzel Sanatlar Bölümü'nde doktorasını tamamladı. Abdelke'nin çizer ve karikatürist olarak çalıştığı yıllar, grafit ve karakalem anlatımda ustalaşmasını sağladı. Bu, derin renk ve duygu zenginliği içeren ölüdoğa yapıtlarında kendini gösterir. Keza, gölgeleme ve ayrıntıya yönelik dikkatinin ürünü olan çalışmaları, arka planda metafizik çağrışımlar içeren dramatik bir yoğunlukla sonuçlanır.

Abdelke got his diploma in engraving from École National Superieur des Beaux Arts in Paris in 1986, and his doctorate in Fine Arts from Paris University VIII in 1989. Abdelke's years as a cartoonist and caricaturist made him excel in graphite and charcoal. This is expressed in his still-lives, which are steeped in tonality and emotion. The outcome of his attention to shading and detail result in dramatic intensity with an underlying metaphysical resonance.

Suriye Syria (1951)

Yousef Abdelke

Nü | **Nude** | 2000
Tuval üzerine akrilik | Acrylic on canvas | 50,5 x 50,5 cm

Abdullah, ilk sanat derslerini Amman'da Ürdünlü ressam Muhanna Durra'dan almış, daha sonra 1980'de Floransa Güzel Sanatlar Akademisi'nden mezun olmuştur. Abdullah'ın manzara resimleri, şaşırtıcı doğallıkları, dengeli şekilleri, hem canlı hem donuk renklerin etkileyici kullanımları ve manevilikleriyle görkemli bir hareketle dolup taşar. Nüleri ise, onları gerçek tensellik dünyasından esrime âlemine taşıyan duyarlı bir saydamlık yayar.

Abdullah got her early art training with the Jordanian painter Muhanna Durra in Amman before going to the Academia di Belle Arte in Florence to graduate in 1980. Her landscapes are full of spectacular movement with surprising spontaneity, balanced shapes, dramatic treatment of vibrant as well as cold colours and built in spirituality; while her nudes emanate a sensitive transparency that transfers them from the real world of sensuality to the realm of trance.

Ürdün Jordan (1951)

Nawal Abdullah

Nawal Abdallah
2002

Mısır Sayfiyesinden | **From the Egyptian Countryside** | 1985
Tuval üzerine karışık teknik | Mixed media on canvas | 89 x 89 cm

Yukarı Mısır'ın Dirut şehrinde dünyaya gelen Abdel Hafiz, eğitimci ve ressamdır. 1962 yılında Kahire Sanat Eğitimi Fakültesi'nden, 1967'de Roma Güzel Sanatlar Akademisi'nden mezun olmuştur. Yapıtları temel olarak resim şeklinde yapılmış heykel formlarıdır. Esinlendiği Mısır taş bebeğinin resmini çizer, ahşap heykelini yontar ya da kâğıt hamurundan doğal büyüklükte heykelini yapar. Abdel Hafiz, canlı renkler içeren halk sanatından ve Nubiya geleneklerinden esinlenir ve yeni etkiler arayışı içinde sürekli Yukarı Mısır'a döner.

Sanatçı, seçkin kariyeri boyunca, her tür malzeme ve üslubu kullanmıştır. Doğal fırça vuruşlarının ardında cesur ve gözüpek bir kişilik yatar, yeni renk denemeleri asla sınır tanımaz. Abdel Hafiz, sıradışı biçimde, çok yönlü ve üretken bir sanatçı olarak karşımıza çıkar.

Born in Diroot, in Upper Egypt, Abdel Hafiz is a pedagogue and painter. He graduated from the Faculty of Art Education in Cairo in 1962, and subsequently, from the Academy of Fine Arts in Rome in 1967. His works are essentially sculptural forms executed as paintings. He draws his inspiration from the Egyptian doll, which he paints, sculpts in wood or moulds life size in papier-mâché. He derives his inspiration from folk art and Nubian traditions with their vibrant colours, constantly returning to Upper Egypt in search for new influences.

Throughout his outstanding career, he explored all kinds of media and styles. His brushstrokes, always spontaneous, underlie his bold and daring personality, and his use of fresh colours is limitless. Abdel Hafiz is considered an exceptional multi-faceted and versatile artist.

Mısır Egypt (1941)

Farghali Abdel Hafiz

İsimsiz | **Untitled** | 2000
Kâğıt üzerine karışık teknik | Mixed media on paper | 100 x 70 cm

Adam, Arap dünyasında, kuşağının önde gelen ressamlarından biri olarak övgüyle karşılanmaktadır. Kendi kendini yetiştirdiği, bu mütevazi başlangıcın ardından istikrarlı bir yükselişle dünya çapında üne kavuşmuştur. Adam, sanatını, bölgesinin sınırlarının dışına yaymayı başarmıştır. Sanatçı, kâbuslardan aldığı yaratık imgelerini tuvale aktarır ve resimleri, bir dizi tuhaf, karanlık ve ürkütücü yaratığı tasvir eder; sanatçının yüzünü temel alan tüm yüzler birbirine benzer. Adam, bu yaratıkları, yüzleşmek zorunda olduğu üzüntü, yoksulluk ve sarsıcı süreçlerle dolu zor gençliği ile yalnızlığı ve bu dünyaya ait olmama hissi ile bağdaştırır. Figürleri, iç gözlemi tuvale yansıtır ve sanatçının kolaylıkla bağlantı kurduğu benzersiz, çok boyutlu bir bakış açısı ortaya koyar.

Adam has been hailed as one of the pre-eminent painters of his generation in the Arab world. A self-taught artist with humble beginnings, he has steadily risen to international fame. He managed to expand the reach of his artistry well outside the boundaries of the region. He creates images of creatures pulled from nightmares and his paintings depict a dark and gruesome array of strange beings which all have a similar face, based on his own. Adam relates them to his difficult youth filled with sadness, misery, shocking procedures that he had to face, and also to his isolation, and the feeling of not belonging to this world. His figures are introspective and they present a unique, multi-dimensional perspective that he relates to with ease.

Suriye Syria (1972)

Sabhan Adam

Çiftçilerin Damları | **Farmers' Roofs** | 1984
Tuval üzerine yağlıboya | Oil on canvas | 59 x 71,5 cm

Aflatoun, orta sınıftan geleneksel Müslüman bir ailenin çocuğu olarak Kahire'de dünyaya geldi. Fransız Lisesi'nde Marksizmi keşfeden Aflatoun'u, sanat öğretmeni Kamel al-Tilmisani Mısır köylü ve işçi sınıflarının yaşamı ve mücadeleleriyle tanıştırmıştır. 1942'de, Komünist bir gençlik örgütüne katılmış ve sonraki her siyasal dönemde –Cemal Abdül Nasır, Enver Sedat ve Hüsnü Mübarek– hapis yatmıştır.

Aflatoun, ülkesindeki yoksulların ve ezilmişlerin davalarına sahip çıkan ilk Arap sanatçılardan biriydi. Genellikle, tuvallerinin yalın beyaz arka planlarından yuvarlak fırça vuruşları yer alır; insan figürleri -neredeyse ayrılmaz şekilde- mahsüllerle ve çalışırken kullandıkları araç gereçle iç içe geçtiğinde, bu fırça vuruşları tam bir bütünlüğe kavuşur. Aflatoun, resimlerinin büyük bir bölümünde, vatanı Mısır'ın emekçi sınıflarını –hasır sepetleriyle meyve satıcılarını, tarlalarda kadınları, köylüleri ve rençperleri– ve hapishane sahnelerini kendine özgü "tuval üzerinde duvar halısı" tekniğiyle resmetmiştir.

Aflatoun was born into a traditional bourgeois Muslim family in Cairo. She discovered Marxism at the Lycée Français and it was her private art tutor, Kamel al-Tilmisani, who introduced her to the life and the struggles of the Egyptian peasantry and working classes. In 1942, she joined a Communist youth party and was imprisoned during every subsequent political era of: Gamal Abdel Nasser, Anwar Sadat and Husni Mubarak, for her involvement in the communist movement.

Aflatoun was one of the very early Arab artists to take on the subject of the poor and downtrodden of her country. Usually the simple white backgrounds of her canvasses are overlaid with rounded brushstrokes which build into a fullness where human figures intertwine almost inseparably with the crops and elements of their trade. In most of her paintings she depicts the working class of her native Egypt: fruit sellers with their wicker baskets and women in the fields, villagers and peasants and prison scenes with the same kind of her "tapestry-on-canvas" technique.

Mısır Egypt (1924-1989)

Inji Aflatoun

Dönüşüm | **Transfiguration** | 1985
Tuval üzerine yağlıboya | Oil on canvas | 145 x 111,5 cm

Al-Kamel, Tunuslu ressamların ikinci kuşağındandır. Henüz ortaokuldayken, Tunuslu usta Hedi Turki'den ders alma olanağı bulmuştu. Ne var ki, spora olan yeteneği, onu yurtiçinde ve dışında futbolla ilgilenmeye yöneltti. Sonunda resim tutkusu, önce Tunus şehrindeki Güzel Sanatlar Okulu'na, daha sonra Paris'e gitmesini sağladı. Al-Kamel, figüratif ile soyut resim arasında rahatça gidip gelen bir ressamdır ve ikisi arasında yapısal bir çelişki ya da gerçek ayrılık olmadığını ortaya koyar. Sanatçı, incelikli renklerle biyolojik ya da moleküler formlar kullanır; bu formlar, zihinsel çabayla açığa çıkarılması gereken gizli bir akılsal gerçeklik olduğunu ima eder.

Al-Kamel belongs to the second generation Tunisian painters. He had the opportunity of studying under the Tunisian master, Hedi Turki, when he was still in secondary school. His athletic abilities however, occupied him with both national and international football until his fascination with drawing brought him back into the art world, first to the School of Fine Arts in Tunis, and then to Paris. He is a painter who moves with ease between figuration and abstraction, and shows that there is no inherent contradiction, or real separation between the two. He uses biological or molecular forms in subtle colours that suggest a hidden rational reality to be revealed through intellectual toil.

Tunus Tunisia (1944)

Rafik Al-Kamel

Tersine Zaman | **Reversed Time** | 1993
Bronz | Bronze | 48 x 28,5 x 7,5 cm

Ali, 1979'da Şam Güzel Sanatlar Koleji'nden mezun olmuş ve sanat öğrenimini heykel alanında sürdürmek için 1991'de İtalya'ya gitmiştir. Sanatçı, Şam'ın ünlü sanat merkezi Mustafa Ali Sanat Vakfı'nın yöneticisidir; bu merkez, yıl boyunca yerel sanatçılara ve halka sergiler, çalıştaylar, konferanslar ve kültürel etkinlikler sunar. Ali, gönüllü faaliyetleriyle, pek çok Suriyeli sanatçıyı desteklemiştir.

Yapıtlarından bazıları, organik olarak bir araya getirilen değişik malzemeler içerir ve farklı aktarım ortamları aracılığıyla gerçekleştirilir. Etkileyici heykellerinin büyük bir bölümü (bronz heykelleri dahil olmak üzere) romantik bir yön içerir. Bu, onlara metal ve ahşap çalışmalarda nadiren görülen bir sıcaklık ve sevecenlik katar.

Ali graduated from the College of Fine Arts in Damascus in 1979 and went to Italy in 1991 to continue his art studies in sculpture. He is the director of the renowned Damascus art centre Mustafa Ali Art Foundation, which provides exhibitions, workshops, lectures and cultural events throughout the year to local artists and the public. Through his voluntary activities, Ali has supported numerous Syrian artists.

Some of his work contains various materials that are joined organically and is executed through different media. Most of his expressive sculptures, including the bronze casts, carry a romantic streak that gives them warmth and compassion rarely found in metal and wood work.

Suriye Syria (1956)

Mustafa Ali

Mücevherler | **Jewels** | 2007
Taşlar, gümüş kâğıt, ahşap ve kömür | Stones, silver paper, wood, and coal | 166 x 166 cm

Sanat öğrenimini Londra'da gören Ali, Londra Üniversitesi Goldsmith College'da heykel ve sanat tarihi okumuş, 1992'de mezun olmuştur. Ürdün'deki birkaç yerleştirme sanatçısından biri olan Ali, kompozisyonlarını oluşturmak için yalnızca kum, kömür, taş, gümüş ve altın varak gibi doğal malzemeler kullanarak yapıtlarındaki mistik sufi niteliği vurgulayan saflık ve anlam belirsizliğiyle, kompozisyonundaki akılsal olana üstün gelen manevi havayı öne çıkarır.

Ali got her art education in London, studying sculpture and art history at Goldsmith College, the University of London, graduating in 1992. As one of the few installation artists in Jordan, Ali, through utilizing natural materials such as pottery, sand, coal, stone and silver and gold leaf to build up her compositions, has a take on purity and ambiguity which emphasize the mystic Sufi quality of her work and the air of spirituality that overwhelms the cerebral aspect in her compositions.

Ürdün Jordan (1969)

Rajwa Ali

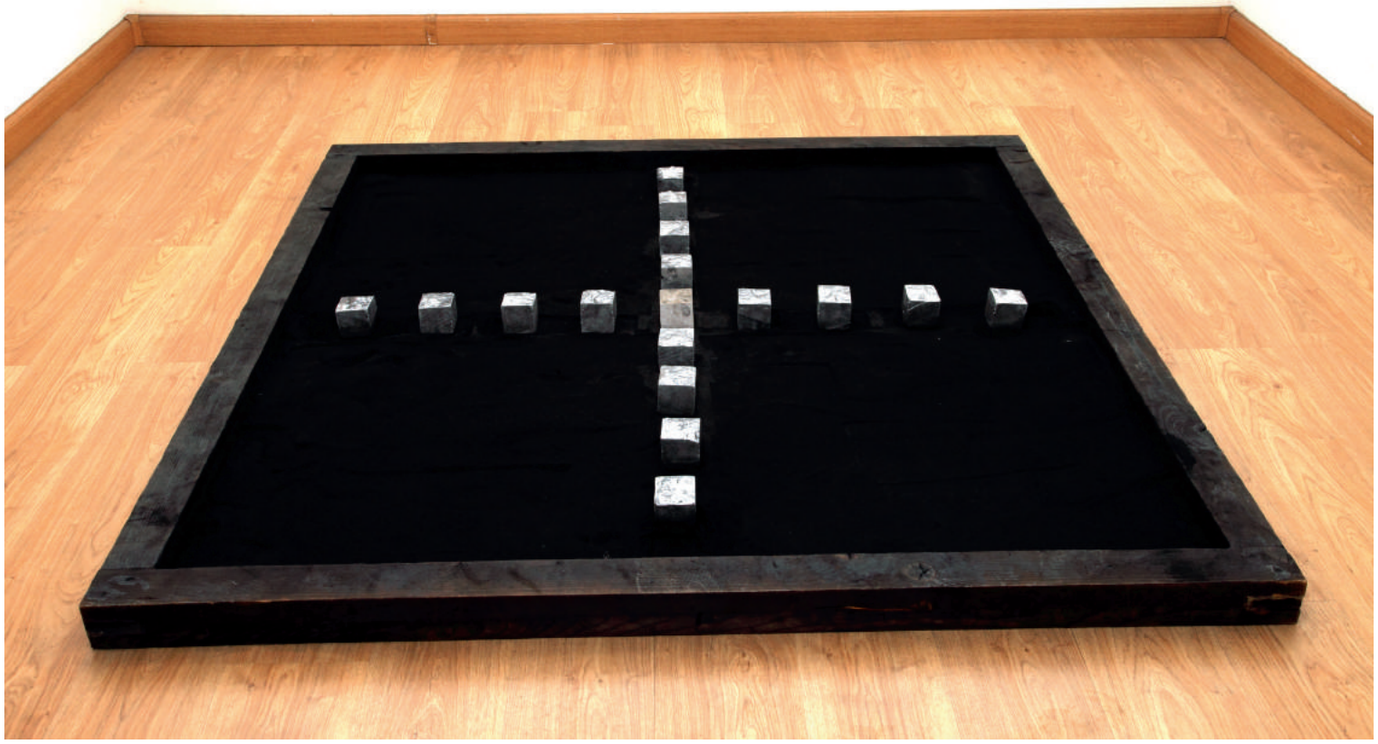

İsimsiz | **Untitled** | 1980
Mezzotint | Mezzotint | 22 x19,5 cm

İsimsiz | **Untitled** | 1976
Aside yedirme baskı | Etching | 22,5 x 20,5 cm

Azza, resmi sanat eğitimine 1965'te Fas'ın Tetuan şehrinde başlamıştır. 1969'da, Brüksel'deki Kraliyet Güzel Sanatlar Akademisi'ne girmiş; burada resim, heykel ve çizim öğrenimi görmüştür. Daha sonra ise gene Brüksel'de bulunan Mimarlık ve Görsel Sanatlar Yüksek Okulu'nda grafik baskı teknikleri – kuru kazıma, linol baskı ve ağaç baskı– okumuştur. Sanatçı asıl, ustası olduğu bakır klişe tekniği ile ilgilenmektedir. Azza'nın yapıtlarında gerçeküstücü etkiler olabilir, ama sanatçı dolaysız bir kimlik duygusu yakalar. Teknik olarak son derece yetkin ve dengeli yapıtlarında, duyarlı bir renk kullanımı söz konusudur. Zengin bir düş gücü, disiplin ve ciddiyetle kendini adama Azza'nın üstün profesyonelliğini oluşturan öğelerdir.

Azza started his formal art education in Tetouan, Morocco, in 1965. In 1969 he joined the Royal Academy of Fine Arts in Brussels where he studied painting, sculpture and drawing, and later the Superior School of Architecture and Visual Art, also in Brussels, where he studied graphic printing techniques, dry point, linoleum etching and woodcuts. He is mainly concerned with the mezzotint technique of which he is a master. His work might have surrealistic influences, yet Azza captures an immediate sense of self. His work is technically very well executed and balanced, displaying a sensitive use of colour. Prolific imagination, discipline, and serious commitment constitute Azza's high professionalism.

Fas Morocco (1950)

Hachimi Azza

İsimsiz | **Untitled** | 1980
Kâğıt üzerine suluboya | Watercolour on paper | 73 x 99 cm

Baya, Cezayir şehrinde yaşayan Fransız bir ailenin yanında hizmetçi olarak çalışan ve okuma yazması olmayan öksüz bir kız çocuğuydu. Aile, Baya'nın sanat yeteneğini keşfedip onu yanlarında Paris'e götürdü. Pablo Picasso, kendini yetiştirmiş bir ressam olan Baya'nın erken yaştaki dehasına tanık olduğunda, Baya yalnızca 16 yaşındaydı. Sanatçı, son derece simetrik ve rengârenk tuvallerinde peri masallarından, mistisizm ve büyüden oluşan çocuksu dünyasını yorumluyordu. Naif ama alımlı kadın figürlerin giysilerinde geleneksel dokuma motiflerini ve tonları kullanıyor, doğurganlıklarını vurgulamak içinse geleneksel çiçekli çömlek desenlerini -meyveler ve balıklar- ekliyor; onları, seyirciyi hem büyüleyen hem rahatlatan taze bir yalınlıkla belirgin hale getiriyordu. Baya'nın resimleri, masum rüyalardan bilinçdışının gizli bahçelerine uzanan yolculuklardır.

Baya was an illiterate orphan working as a housemaid for a French family living in Algiers. The family discovered her artistic talent and took her with them to Paris. A self-taught painter, Baya was only 16 when Pablo Picasso recognized her precocious genius. She interpreted her child-like world of fairy tales, mysticism, and magic onto carefully symmetrical and richly coloured canvases. She used traditional textile motifs and tones to envelop naïve yet suggestive female figures, added traditional floral designs of fruit and fish from pottery to stress their fecundity, and highlighted them with a fresh simplicity that charms and soothes the viewer's eye. Her paintings travel through innocent dreams to concealed gardens of the subconscious.

Cezayir Algeria (1931-1999)

Baya

Gölge | **Shadow** | tarihsiz undated
Aside yedirme baskı 2/35 | Etching | 47 x 47 cm

Gölge | **Shadow** | tarihsiz undated
Aside yedirme baskı 12/35 | Etching | 47 x 47 cm

Marakeş'te doğan Belkahia, soyut imlerini yaratmak için büyülü sembol ve ritüellerden yararlanır. Paris Güzel Sanatlar Okulu'nda okuyan Belkahia, Kazablanka Güzel Sanatlar Okulu'nun yöneticiliğini üstlenmiş ve 1964'te Kazablanka Faslı Sanatçılar Topluluğu'nu kurmuştur. Topluluğun üyeleri, ülkelerinde, sanatsal geleneklerdeki işlenmemiş popüler sembollere başvuran ve bunları yapıtlarının bütünlüklü bir parçası haline getiren ilk sanatçılar olup, bu yolla uluslararası sanatsal üsluplarla yakından bağlantılı yerli bir eğilim oluşturuyorlardı. Belkahia'nın yapıtlarındaki yaşam ve bereket sembolleri, insan ruhunda var olan ilksel bir dünya ile sürekli bir bağlantıyı temsil eder. Yapıtları, hiç kuşkusuz, Fas'ın sanatsal geleneklerine modern enerjiyi aşılamıştır.

Born in Marrakesh, Belkahia draws on magical symbols and rituals to create his own abstract signs. Trained at L'École des Beaux Arts in Paris, Belkahia took over the directorship of the School of Fine Arts in Casablanca and founded the Casablanca Group of Moroccan Artists in 1964. They were the first artists from their country to revert to local, unprocessed, popular symbols in artistic traditions and incorporate them into their work, thus create an indigenous trend closely connected to international artistic styles. In his work, symbols of life and fertility represent a continuous connection to a primordial world present in the basic psyche of man. His work has undoubtedly injected Morocco's traditional artistic customs with modern energy.

Fas Morocco (1934)

Farid Belkahia

İsimsiz | **Untitled** | 2010
Tuval üzerine akrilik, 3 parça | Acrylic on canvas, 3 pieces | her biri each 50 x 50 cm

Bilbeisi, Paris Ulusal Güzel Sanatlar Okulu'ndan, 1993'te mezun olmuştur. Sanatçı, resimlerinde Arap hat sanatının temel formlarını yineler. Harflerin oluşum biçimi üzerinde yoğunlaşır. Sözcük oluşumunun ağırlık ve yükümlülüğünden ve hattın anlamına ilişkin imalardan kendini arındırıp, denge, konturlar ve yapının estetiği üzerinde durur. Bilbeisi'nin soyut hat kompozisyonlarında çizgi, renk ve uzamdaki zarif ve kesintisiz hareketin enerjisi, bir yandan seyirciye yapıtın sanatsal değerini keşfetme, bir yandan da bu sanatın örtük lirizminin ve çok boyutlu imgelemsel yorumunun keyfini çıkarma olanağı sağlar.

Bilbeisi studied at the École Nationale Superieure des Beaux Arts in Paris, graduating in 1993. In his paintings, he reproduces the elementary forms of Arabic calligraphy. Calligraphy in his work, concentrates on the constructional form of letters, setting itself free from the weight and responsibility of word formation and the implications of its meaning, while focusing on the aesthetics of balance, outline and structure. The energy of the graceful and continuous movement of line, colour and space in Bilbeisi's calligraphic abstract compositions allows the viewer to find the artistic value of the work while enjoying its veiled lyricism and imaginative manifold interpretation.

Ürdün Jordan (1960)

Omar Bilbeisi

Üçüncü Çeyrek | **Third Quarter** | 1994
İpek baskı | Silkscreen | 24 x 24 cm

Üçüncü Çeyrek | **Third Quarter** | 1994
İpek baskı | Silkscreen | 24 x 24 cm

Ressam, grafik sanatçısı, sanat tarihçisi ve araştırmacı Boulata, Kudüs'te doğup büyüdü. Roma Güzel Sanatlar Akademisi'nden mezun oldu ve Washington'daki Corcoran Sanat Müzesi Okulu'nda öğrenimine devam etti. Boulata, arabesk motiflerden, biçim ile sanatsal yaratı ilişkisini vurguladığı rengârenk bir ağ oluşturur. Sağlam kompozisyonları, arabesk düzenlemelere dayalı görüler oluşturmak için soyutladığı renkli biçimleri ışıkla birleştirdiği, metodik araştırmalara dayanır.

Painter, graphic artist, art historian and researcher, Boulata was born and raised in Jerusalem. He graduated from the Accademia di Belle Arte in Rome and continued his education at the Corcoran Art Museum School in Washington D.C. He creates a colourful network of arabesque motifs, in which he lays emphasis on the relationship between mode and artistic creation. His well compiled compositions are based on methodical studies in which he abstracts coloured forms and intertwines them with light to create mental visions based on arabesque configurations.

Filistin Palestine (1942)

Kamal Boulata

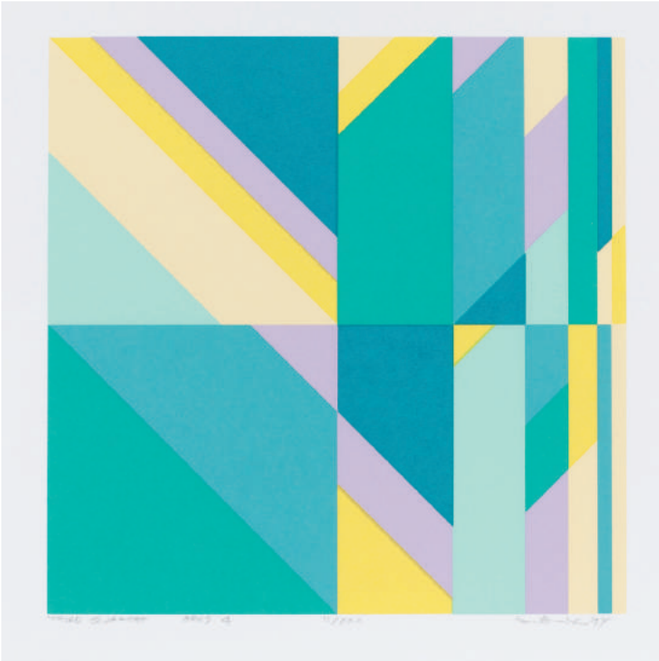

Gerilim | **Tension** | 1983
Ahşap | Wood | 78 x 51 x 15 cm

Paris Ulusal Güzel Sanatlar Okulu mezunu olan Choukini, Lübnan Üniversitesi'nde (1985-1987) ve Lübnan'daki Yermük Üniversitesi'nde (1988-1991) heykel dersleri vermiştir. İnce bir işçiliğin ürünü, son derece girift yapıtları, gelecekçi, zihinsel formlarıyla bütün kurallara karşı koyan tuhaf ve etkili bir yalınlığı gizler. Choukini'nin heykellerinde –ki bunlar, dengeli, özenle oluşturulmuş oyma yapıtlardır– mantık duygulara egemendir.

A graduate of École Nationale Superieure des Beaux Arts in Paris, Choukini taught sculpture at the Lebanese University (1985-1987) and Yarmouk University in Jordan (1988-1991). His elaborate and highly polished work masks a strange and poignant simplicity that defies all rules in their futuristic cerebral forms. His constructed pieces denote a well-balanced and carefully composed carved works where logic rules before emotions.

Lübnan Lebanon (1946)

Chaouki Choukini

CHOUKIN

Apollo'ya Saygı | **Homage to Apollo** | 1989
Tuval üzerine akrilik | Acrylic on canvas | 69 x 89 cm

Douaihy, 1932'de Paris'e gitmeden önce Lübnanlı ressam Habib Srour'dan resim dersleri aldı. Roma'da geçirdiği bir yılın ardından Lübnan'a döndüğünde kendisine Diman Kilisesi'nin duvar ve tavanlarını süsleme görevi verildi; bu, sanatçının yaratıcılığını ve sınırsız imgelemini kanıtlayan bir görev oldu. Douaihy'nin Doğu Akdeniz resimleri son derece kendine özgüdür ve doğduğu topraklardan ayrı tutulamaz. Konusu ülkesi; ülkesinin farklı ışıklar altındaki görünümleri ve insanlarıdır. 1950'de Amerika'ya gitmiş ve orada ışıkla deneylerini sürdürmüş, ışığı bir bereket kaynağı olarak görmüştür. Sanatçı, Levant kırsalında köylülerin giydiği şalvarı benimsemiş ve onu yalın soyut bir motife dönüştürmüştür. Düzlemsel bir kurguyla, minimalist kompozisyonlarının temeli ve nihai kaynağı haline gelen "sonsuz uzam" kavramını oluşturmuştur.

Douaihy studied painting under the Lebanese master Habib Srour before going to Paris in 1932. After a year in Rome he returned to Lebanon and was commissioned to decorate the walls and ceilings of the Diman Church, a task which confirmed his creative strength and limitless imagination. His paintings of the Eastern Mediterranean are intensely personal to and inseparable from his native land. Douaihy's subject matter is his country, its scenery and its people under different lights. In 1950 he left for the United States where he continued to experiment with light, regarding it as a source of fertility. He adopted the shalvar, (trousers worn by the peasants in the Levantine country-side) and transformed it into a simplified abstract motif. In its flatness, he created the concept of "infinite space" that became the basis and ultimate source for his minimalist compositions.

Lübnan Lebanon (1912-1994)

Saliba Douaihy

Rus Hatıraları | **Russian Memories** | 1998
Tuval üzerine karışık teknik | Mixed media on canvas | 80 x 100 cm

Durra, Ürdün'de modern sanatın öncüsüdür. İster yağlıboya, ister mürekkep, ister grafitle çalışsın, malzeme ve tekniklerle ilgili yoğun, gözleme dayalı bir enerji ve ustalık sergiler. Hareket, Durra'nın yüzeylerini belirler; figürlerini zariflik, manzaralarını çarpıcı bir ışık devindirir. Sanatçı yağlıboya resimlerinde, imgeleri ustaca, çokrenkli düzlemlere ve renk demetlerine ayırır. Durra, portreleri, kübist şehir görünümleri ve çeşitli renk katmanlarından oluşan soyut manzaraları ile bilinir.

Amman'da dünyaya gelen Durra, 1958'de Roma Güzel Sanatlar Akademisi'nden mezun olmuş; 1961-2001 yılları arasında, Ürdün Dışişleri'nde ve Arap Birliği'nde diplomat olarak çalışmış, Roma, Kahire, Tunus ve Moskova'da hizmet vermiştir. Durra, 1971'de Ürdün'de ilk sanat okulu olan Güzel Sanatlar Enstitüsü'nü kurmuş ve deneyimli bir eğitmen olarak pek çok sanatçı yetiştirmiştir.

Durra is the precursor of modern art in Jordan. Whether working in oils, ink or graphite, he displays an intense, observant energy and mastery of materials and techniques. Movement defines his surfaces; his figures are propelled with grace and his landscapes with colliding light. His oils deftly break down images into polychromatic planes and shafts of colour. He is known for his portraits, his Cubist cityscapes and abstract landscapes of stacked hues.

Born in Amman, Durra graduated from the Academia di Belle Arte in Rome, in 1958. Between 1961 and 2001, he was a diplomat in the Jordanian Foreign Service and the Arab League, serving in Rome, Cairo, Tunis and Moscow. In 1971 he established the first art school in Jordan, The Institute of Fine Arts and as a seasoned pedagogue; he has trained scores of artists.

Ürdün Jordan (1938)

Muhanna Durra

Şedde İşareti | **The Tashkeel Shedda** | 1978
Kâğıt üzerine guvaş | Gouache on paper | 68,5 x 68,5 cm

Ermes, 1970'te, İngiltere'deki Plymouth Mimarlık ve Tasarım Okulu'ndan mezun oldu. İslam Dünyası Festivali'nin direktörüne görsel sanatlar danışmanlığı yapmak üzere 1974'te Londra'ya döndü; 1976'da gerçekleştirilen bu festival boyunca, İslam kültürü ve klasik sanatı üzerine düzenlenen sergi çalışmalarına katıldı. 1981'de, ailesiyle Londra'ya taşındı ve buraya yerleşti.

Libya'nın en önde gelen ve tanınmış sanatçısı Ermes'in fırça hareketlerindeki özgürlük ve akışkanlık, Arap hattatlarının kısıtlayıcı disiplininin çok ötesine gider. Sanatçının özgür hareketi, Çin fırça vuruşlarını anımsatır. Ermes'in amacı, uluslararası sanat çizgisi içinde çalışmayı sürdürmek ve buna, kendi kültür geleneklerinden taviz vermeksizin, İslam kültüründe var olan yeni unsurlar ekleyerek katkıda bulunmaktır.

Ermes graduated from the Plymouth School of Architecture and Design in the U.K. in 1970. In 1974 he went back to London as the visual arts consultant of the Director of the World of Islam Festival that took place in 1976, in which he participated by arranging exhibitions on Islamic culture and classical art. In 1981, he moved with his family and settled permanently in London.

As the most prominent and well known Libyan artist, Ermes has freedom in the flow of his brush that is far removed from the restricted discipline of an Arab calligrapher. His unrestricted movement is reminiscent of Chinese brush strokes. His quest is to continue working within the mainstream of international art and contribute to it by adding new elements, which are available in Islamic culture, without compromising his own cultural traditions.

Libya Libya (1945)

Ali Omar Ermes

İsimsiz | **Untitled** | 1998
Kil, ahşap, altın varak ve çelik | Pottery, wood, gold leaf and steel | 59 x 35 x 32 cm

Filali, Tunus Güzel Sanatlar Okulu'nda okumuş ve sanat tarihi alanında doktora yapmıştır. Tunus'un Rades şehrinde yaşamakta ve çalışmaktadır. Geleneksel tekstil ve halı tasarımında uzman olan Filali, heykellerini pişmiş toprak, ahşap, cam ve buluntu metal parçalar dahil olmak üzere organik malzemelerle yapar. Sanatçı, alaycı, çarpıtılmış maskemsi figürleri aracılığıyla, toplumun ikiyüzlülüğü ile alay eder, acı bir alayla yüzeyselliğini ve sığlığını açığa vurur.

Filali studied at the École des Beaux Arts in Tunis and has a Ph.D. in art history. She lives and works in Radès, Tunisia. As a specialist in traditional textile and rug design, Filali uses organic materials including earthenware, wood, glass and found metal pieces in her statues. Through her sarcastic, distorted mask-like figures, she mocks society's hypocrisy, and sardonically exposes its superficiality and shallowness.

Tunus Tunisia (1956)

Aicha Filali

İsimsiz | **Untitled** | 2001
Taş baskı, 2 parça (28/120) | Lithograph, 2 pieces (28/120) | her biri each 54 x 41,5 cm

Modern Tunus sanatının öncülerinden olan Gorgi, sanat eğitimini Tunus'taki Güzel Sanatlar Okulu'nda tamamlamış, daha sonra Paris'te Plisson Atölyesi'nde seramik öğrenimi görmüş ve Fernand Léger'nin stüdyosundaki derslere katılmıştır. Eğitmen, ressam, gravür ve seramik sanatçısı olan Gorgi, 1969'da Tunus Sanat Okulu grubunun kurucularından biriydi ve daha sonra okulun yöneticisi oldu. 1959'dan 1983'e, Tunus'taki Güzel Sanatlar Enstitüsü'nde çizim, seramik ve resim dersleri verdi. Sanatçının, zıt renklerin ustaca kullanıldığı, ayrıntının ve doğalcılığın alaya alındığı resim, çizim ve dokumadaki çizgisel kompozisyonları, fırça ve kalem ustalığına ve çizgi denetimine tanıklık eder.

A pioneer in modern Tunisian art, Gorgi completed his art studies at École des Beaux Arts in Tunis, then studied further in ceramics at the Atelier Plisson in Paris and attended the studio of Fernand Léger. Pedagogue, painter, engraver and ceramist, he was one of the founders of the Tunis School of Art group, in 1969 and later became its president. He taught drawing, ceramics and painting at the Institute of Fine Arts in Tunis from 1959 to 1983. His linear compositions in painting, drawing and weaving, attest to a mastery of brush and pen and great control of line, with adept use of contrasting colours and mockery of detail and naturalism.

Tunus Tunisia (1928-2008)

Abdelaziz Gorgi

Ayna | **The Mirror** | tarihsiz undated
Tuval üzerine yağlıboya | Oil on canvas | 100 x 73 cm

Kudüs'te doğan Ermeni asıllı Guiragossian, sanat yeteneği çocuk yaşlarda belli olan dâhi bir çocuktu. Resme 1942'de Kudüs'teki Yarcon Stüdyosu'nda başladı ve eğitimini, İtalyan Bienali birincilik ödülünü kazandıktan sonra (1957) bir bursla Floransa Güzel Sanatlar Akademisi'nde sürdürdü. Bunu daha sonra, yıllarca Paris ve Amerika Birleşik Devletleri'ndeki sanat çalışmaları izledi.

Guiragossian'ın yetişirken aldığı din terbiyesinin, yaşamı üzerinde önemli bir etkisi olmuştur; sanatçının yapıtlarında başat konu ailedir. Ailesinden kişileri tasvir eden kalın fırça vuruşları içeren resimleri, doğrudanlıkları, aydınlıkları ve renk yoğunluklarıyla eşsizdir. Bu çehresiz gövdeler, yakınlığı, sıcaklığı, aynı zamanda ayrılık, yalnızlık ve yabancılaşmayı temsil eden sağlam sütunlara dönüşür.

Born in Jerusalem of Armenian origin, Guiragossian was a prodigious child whose talent in art showed early in his life. He began painting at the Yarcon Studio in 1942 in Jerusalem and continued his training at the Academia di Belle Arte in Florence (1957) on a scholarship after winning the first prize of the Italian Biennale; this was followed by many years of practicing art in Paris and the United States.

Guiragossian's religious upbringing has had an influential effect on his life -hence the family is the dominant theme in his work. His paintings reveal thick brush-strokes delineating human figures of family members. They are unparalleled for their directness, luminosity and density of colour. Faceless bodies that are transformed into sturdy columns represent closeness, warmth as well as separation, loneliness and estrangement.

Lübnan Lebanon (1926-1993)

Paul Guiragossian

Kaligrafi | **Calligraphy** | 1985
Tuval üzerine yağlıboya | Oil on canvas | 57 x 74 cm

Hammad, kariyerine Cumhuriyet Muhafızları üyesi olarak başlamış, daha sonra yeteneğinin izinden giderek sanat öğretmeni olmuştur. Hammad, kazandığı bir bursla Roma Güzel Sanatlar Akademisi'ne girmiş (1953-1957), orada Avrupa'nın akademik figüratif sanatından etkilenerek sanat kariyerinin başlarında bu yaklaşımın izinden gitmiştir. 1963'te, Şam Güzel Sanatlar Okulu'na sanat eğitmeni olarak atanmış, daha sonra aynı okula dekan olmuştur. 1966'dan itibaren, hat sanatının plastikliğini keşfetmesi, onu soyut sanata yöneltmiştir.

Hammad, Suriye'de hat resim okulunun kurucusuydu. Harfleri kompozisyonlarının ana unsurlarına dönüştürüyordu. Onların açık anlamlarını bir yana bırakıyor ve şekillerindeki plastikliği kullanıyordu. Sanatçı, tekrenkli düzenlemelerinde harflerin anlamlarından çok, soyut hat şekillerinin yerleştirilmesi ve kompozisyon uzamındaki görsel ve yapısal etkileri ile ilgileniyordu. Öte yandan, izleyicinin bunlardan bir sözcük oluşturabilmesi, kompozisyonun gizemli doğasını ve potansiyelini artırır.

Hammad began his career as a member of the Republican Guard, before he gave into his talent and became an art teacher. He went on a scholarship to the Accademia di Belle Arte in Rome (1953-1957), where he was influenced by European academic figurative art which he followed at the beginning of his artistic career. In 1963, Hammad was appointed art teacher at the College of Fine Arts in Damascus, and later became its Dean. Since 1966, his exploration into the plasticity of Arabic calligraphy led him towards abstraction.

Hammad was the one to establish the calligraphic school of painting in Syria. He took letters and transformed them into the main components of his compositions. He neglected their legible significance and utilized the plasticity of their shapes. In his monochrome formations, Hammad was more concerned with the placement of the abstract calligraphic shapes and their visual and constructional effect within the space, than with their literal meanings. On the other hand, the viewer can form a word out of them, which enhances the enigmatic nature and potential of the composition.

Suriye Syria (1923-1988)

Mahmoud Hammad

Baykuş | **The Owl** | tarihsiz undated
Bronz | Bronze | 44 x 42 x 29 cm

Ressam ve heykeltıraş Henein, Kahire'de doğmuş ve diplomasını 1953'te Kahire Güzel Sanatlar Akademisi'nden almıştır. 1971'de Paris'e taşındıktan sonra, resim kariyerini sürdürme olanaklarını araştırmaya başladı. Zamanla sanatçının formları, geometrik renk dizilimi sayesinde, giderek daha açık, cesur ve heykelleriyle birebir bağlantılı hale geldi.

Henein, heykel çalışmalarında engin uluslararası deneyiminden yararlanırken, bir yandan da yerel özelliğini korumaktadır. Sanatçının yumuşak çizgileri ve kıvrımlı formları birbirinin içine akar ve ülkesinin tarihsel olarak zengin kültürel geçmişine gönderme yapan güçlü, sağlam öbekler oluşturur. Henein'in konuları, yaratıcı olandan sıradana geniş bir yelpazeye uzanır.

Henein, painter and sculptor, was born in Cairo and received his diploma from the Academy of Fine Arts, in Cairo in 1953. After moving to Paris in 1971, he began to explore the possibilities of taking up painting. Within time, his forms became progressively more open, bold and strongly in conversation with his sculptures through the virtue of their geometric colour juxtaposition.

Henein draws on his vast international experience from his sculptural work, while maintaining a local cachet. His smooth lines and curved forms flow into each other, creating forceful and robust masses which refer to his country's historically rich cultural background. His subjects range from the inventive to the banal.

Mısır Egypt (1929)

Adam Henein

Pella | **Pella** | 1984
Kâğıt üzerine karışık teknik | Mixed media on paper | 70 x 100 cm

Eksantrik bir mizaca sahip Jabri, aylarca zorlu çöl koşullarında yaşayan, arkeolojik kazılara katılan, çevresindekileri kayda geçiren ve göçebe bir Bedevi hayatı sürmüş yegâne çağdaş Ürdünlü ressamdır. Jabri, köklü Osmanlı gelenekleri olan Suriyeli üst sınıf bir aileden geliyordu. Mısır'daki Victoria College'da, İngiltere'deki Bristol Üniversitesi'nde gördüğü öğrenim ve daha sonra Amerika Birleşik Devletleri'nde Stanford Üniversitesi'ndeki araştırmaları, Batı kültürünü son derece yakından tanımasını sağladı. Amman'a yerleştiğinde, kendini bütünüyle Arap kültürüne ve geleneklerine verdi.

Jabri, kendini müzeciliğe ve resme adadı. İkisinde de, duyarlılık ve beceriyle, tehdit altındaki bir kültürel mirası algılayıp, kişisel gerçekçi üslubuyla, modernleşmenin amansız saldırısı karşısında hızla değişmekte olan eski yerleşimlerin ışığını, rengini ve değerini kayda geçirdi. Sanatçı, süper-gerçekçi yapıtlarında, hem geçmişe hem şimdiye yönelik eşine az rastlanır bir duyarlılık ortaya koyar.

A naturally born eccentric, Jabri is the only contemporary Jordanian painter to spend month after month in the rigors of the desert and at archaeological digs, recording his surroundings and living the life of a Bedouin nomad. Jabri's roots come from an aristocratic Syrian family with established Ottoman traditions. His schooling in Egypt's Victoria College and Bristol University in England and his later studies at Stanford University in the United States gave him an unusually intimate knowledge of Western culture. When he settled in Amman, he totally immersed himself in his Arab culture and traditions.

Jabri devoted himself to museography and painting. In both he captured, with sensitivity and skill, a threatened heritage, and recorded in his personalized realistic style the light, colour and valour of old locations and sites undergoing rapid transformation by the harsh assault of modernization. In his super-realistic works, he shows a rare sensitivity towards the past as well as the present.

Ürdün Jordan (1943-2002)

Ali Jabri

Arap Baharı 2 | **Arab Spring 2** | 2009
Ahşap üzerine akrilik | Acrylic on wood | 120 x 120 cm

Khreis, Kerak'ta doğdu ve önce Kahire'deki Hulvan Üniversitesi'nde okudu, daha sonra Barselona'da Sant Jordi Güzel Sanatlar Okulu'nda sanat öğrenimi sürdürürken, bir yandan da Uygulamalı Sanatlar ve El Sanatları Okulu'nda heykel okudu. 1979'da, duvar resmi eğitimi için San Cugat Uluslararası Duvar Resmi Okulu'na devam etti. 1980'de, İtalya'yı dolaştı ve Perugia'da Pietro Vannucci Akademisi'nde heykel, oyma baskı ve görsel eğitim kurslarına katıldı, daha sonra Meksika'daki San Miguel de Allende Güzel Sanatlar Enstitüsü'nde serigrafi öğrenimi gördü (1981). 1990'da, Barselona'da Las Artes del Libro'da oyma baskı ve taş baskı çalıştı. Sonunda Khreis, sanat tarihi doktorasını tamamlamak üzere Barselona Üniversitesi'ne geri döndü (1993).

İyi öğrenim görmüş, yetenekli bir sanatçı olan Khreis, ister mürekkep, akrilik, suluboya, ister karışık malzeme kullansın, soyut yapıtlarında değişik tekniklerden başarıyla yararlanır; resimlerinde her zaman yeni unsurlar arayışı içindedir. Sanatçının, "Arap Baharı"nı tasvir eden yakın tarihli soyut çalışmalarında bulduğu çözüm, geleneksel şekilleri modern estetik içinde bir araya getirmekle kalmaz; onun iki boyutlu çalışma eğilimine de uygundur: Böylece Khreis, maraziliğe ve aşırı tepkiye başvurmadan, rejimlerin çöküşünü ve masum insanların öldürülüşünü tuvale aktarır. Abartılı bir noktacılık biçimini benimseme, Khreis'in özgünlüğüne katkıda bulunur.

Khreis was born in Kerak and initially studied in Cairo, at Hulwan University, before continuing his art education at the Escuela de Bellas Artes San Jordi in Barcelona while simultaneously studying sculpture at the Escuela de Artes Aplicadas y Artisticos Oficios. In 1979 he attended Escuela Internacional de Pintura Mural, San Cugat to study mural painting. In 1980 he travelled through Italy, ended up at Academia Pietro Banucci in Perugia and took courses in sculpture, etching and visual education, then at the Institute of Fine Arts of San Miquel de Allende in Mexico (1981) he trained in silkscreen. In 1990 he studied etching and lithograph at las Artes del Libro in Barcelona. He finally went back to the University of Barcelona to finish his doctorate in history of art (1993).

A highly educated and well exposed artist, whether using inks, acrylics, watercolour or mixed media, Khreis has succeeded in employing a number of techniques in various forms to express his abstract work. He has always been searching for new elements in his paintings. In his recent abstractions, which delineate the "Arab Spring", he found not only a solution that mustered traditional shapes into modern aesthetics, but it also suited his two dimensional tendency. Without reverting to morbidity and revulsion he portrays the fall of regimes and the killing of innocents by adopting an exaggerated form of Pointism that adds to Khreis' originality.

Ürdün Jordan (1955)

Khalid Khreis

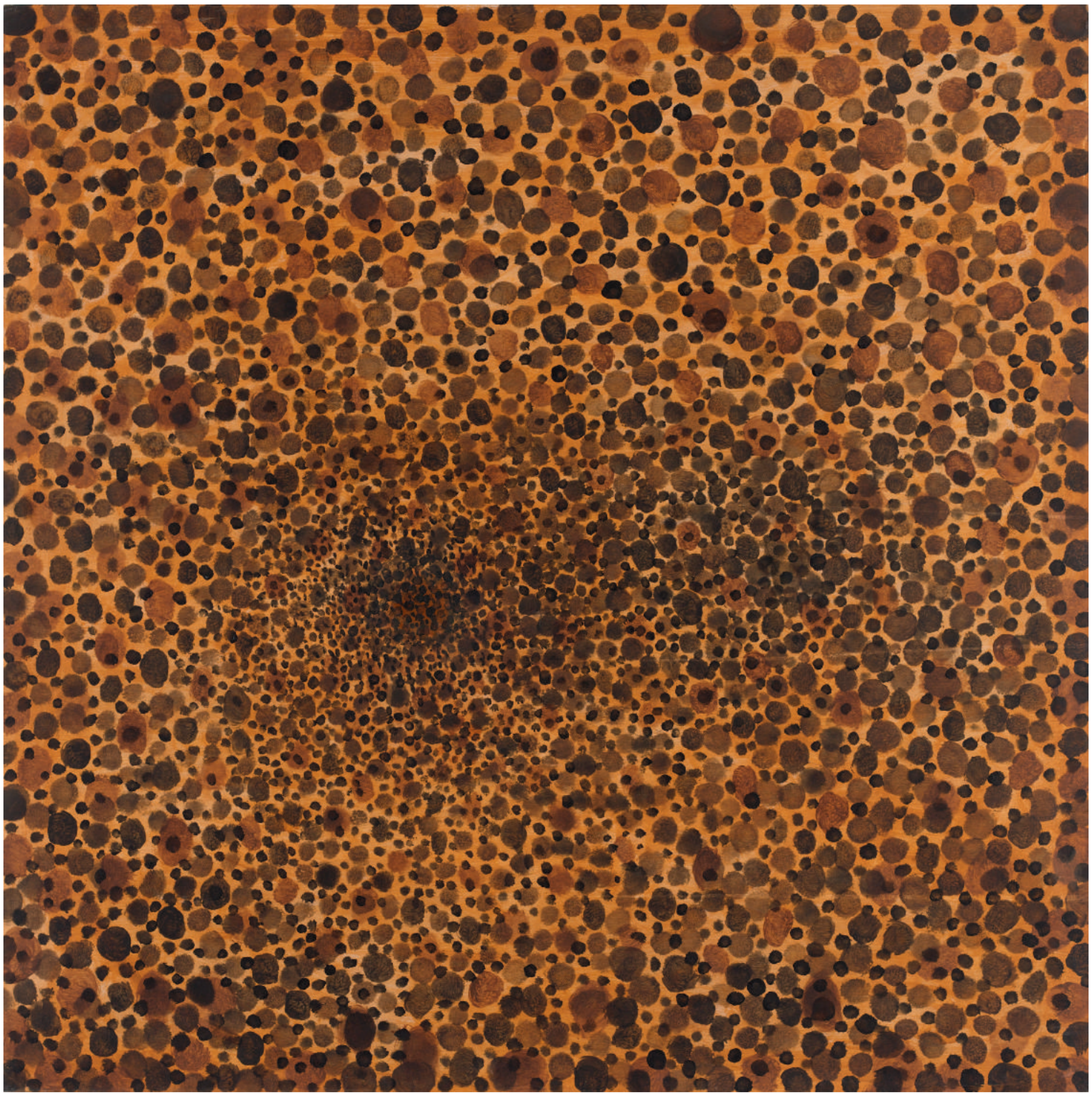

Kurban No. 18 | **The Victim No. 18** | 2001
İpek baskı, 2 parça | Silkscreen, 2 pieces | her biri each 76 x 56,5 cm

Koraichi, 1967-1977 yılları arasında, önce Cezayir şehrinde, sonra Paris'te Ulusal Güzel Sanatlar Okulu'nda, daha sonra Paris Ulusal Dekoratif Sanatlar Okulu'nda ve Şehircilik Enstitüsü'nde sanat öğrenimi görmüştür. Yapıtları, tuvalin sınırlarından kurtulma mücadelesi veriyor gibidir. Koraichi, Arap kaligrafisini ve Berberi işaretlerini soyut bir şekilde kullanır; bu yolla onun alfabesi, devrim ve protesto sembollerine dönüşür. Sanatçı, özellikle grafik çalışmalarında renkten uzak durur ve siyah ile beyaz arasındaki güçlü karşıtlığı temel alır; sosyopolitik konuları, klasik sembolizmin dışında çizgisel bir üslupla tasvir eder.

Cezayirli eski bir sufi aileden geldiği için, Koraichi'nin yapıtları sağlam bağlarla sufi geleneğine ve maneviyatına bağlıdır, gene de modernliği ve evrenselliği içerir. Sanatçı, kâğıttan seramik ve metale, çok çeşitli aktarım araçları ve malzemeler aracılığıyla yapıtlarını kutsal işaretler yazısı bağlamına oturtur.

Koraichi studied art between 1967 and 1977 at the École Nationale Supérieure des Beaux-Arts in Algiers, then in Paris at the École Nationale des Arts Décoratifs and the Institut d'Urbanisme.His works seem to strive to free themselves of their canvas boundaries. He employs Arabic calligraphy and Berber signs in an abstract manner so that his alphabet turns into symbols of revolution and protest. He avoids colour, especially in his graphics, and depends on the dramatic contrast between black and white, portraying socio-political subjects through a linear style outside the boundaries of classical symbolism.

Being the descendant of an old Algerian Sufi family, Koraichi produces work that belongs firmly within the Sufi tradition and spirituality, yet encompasses modernity and universality. Through a wide variety of media and materials, from paper to ceramic to metal, he anchors his work in the context of the sacred signs script.

Cezayir Algeria (1947)

Rachid Koraichi

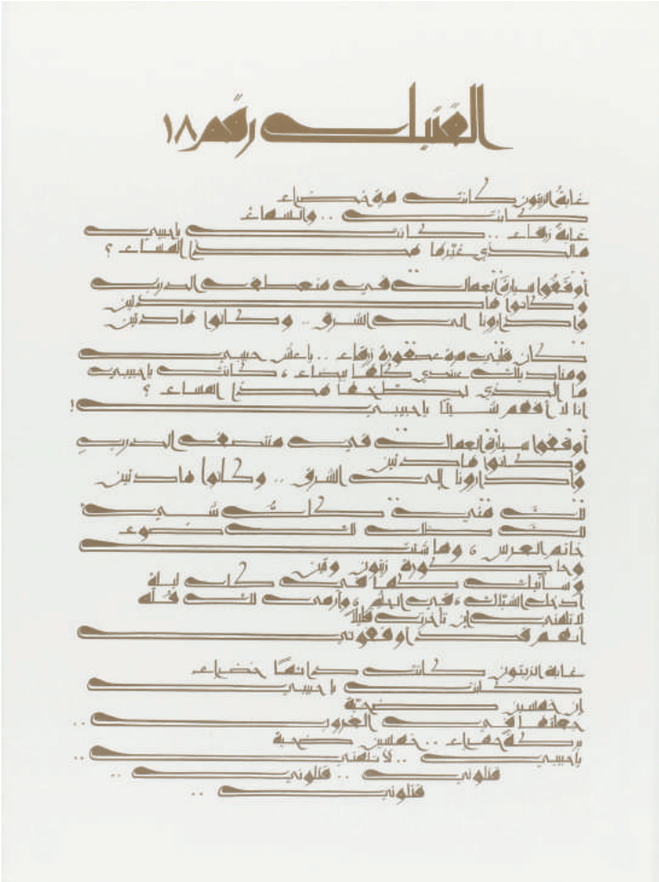
العبيد رقم ١٨

Boğa | **Bull** | 2003
Demir 10/11 | Iron 10/11 | 40 x 64 x 17 cm

Nü | **Nude** | 2009
Pigment inkjet baskı 5/15 | Giclee print 5/15 | 75 x 80,5 cm

Şeba'da dünyaya gelen Madi, üretken bir ressam, heykeltıraş ve gravürcüdür. İlk sanat öğrenimini Lübnan Güzel Sanatlar Akademisi'nde (ALBA) görmüştür. 1963'te, Roma'daki Güzel Sanatlar Akademisi'nde, San Giacomo Akademisi'nde ve şehrin bazı ücretsiz atölyelerinde derslere katılmış; Arapların kültürel mirası üzerine detaylı araştırmalar yapmıştır. Lübnan'a döndükten sonra, Lübnan Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü'nde ve 1958'den 1962'ye kadar Lübnan Güzel Sanatlar Akademisi'nde heykel ve gravür dersleri vermiştir. 1964-1987 yılları arasında zaman zaman Beyrut'ta, zaman zaman Roma'da yaşamış, 1987'de Beyrut'a yerleşmiştir.

Madi, imgelerini belirli bir amaca yönelik olarak seçer. Üstün bir çizim yeteneği olan sanatçı, formun çizgisel tasvirine son derece duyarlı bir göze sahiptir. Arap alfabesinin harflerini kökenlerine, sonradan birer işarete dönüşecek olan resim-yazılar oldukları ana götürür ve bu sembolleri, gene yazının yarı resim yarı sembol olduğu zamana döndürmeye çalışır. Sanatçı, ister insan ister hayvan ister bitki olsun, formlarını temel geometrik yapılarına ayrıştırır, sonra bunları sıfırdan bir kez daha birleştirir ve bu yolla kendi kişisel üslubunu ve düzenlemelerini yaratır.

Born in Shabaa, Madi is a prolific painter, sculptor and engraver. He received his initial training at the Académie Libanaise des Beaux-Arts (ALBA). In 1963 he went to Rome where he attended the Academia de Belle Arte, the Accademia di San Giacomo and a number of the city's free ateliers. In Rome, he did advanced research on the cultural heritage of the Arabs. Upon returning to Lebanon, he taught sculpture and engraving at the Institute of Fine Arts at the Lebanese University and, from 1958 to 1962, at the Académie Libanaise des Beaux-Arts. In the years from 1964 and 1987, he kept moving between Beirut and Rome, and returned in 1987 to settle permanently in Beirut.

Madi selects his images with intent. He is a superb draftsman, possessing an eye acutely sensitive to the linear definition of form. He takes the letters of the Arabic alphabet to their origins when they were pictograms that developed into signs, and tries to take these symbols back in time to when writing was half-picture and half-symbol. He deconstructs his forms whether human, animal or plant, to their rudimentary geometric structures, then reassembles them from zero, thus creating his own personal style and configurations.

Lübnan Lebanon (1938)

Hussein Madi

Filistin Anne | **Mother Palestine** | 1986
Tuval üzerine yağlıboya | Oil on canvas | 89 x73,5 cm

Ressam ve eğitmen Mansour, Bir Zeit'te dünyaya geldi. Resim yapmak ve yapıtlarını sergilemek üzere işgal altındaki Filistin'de kaldı, dolayısıyla işgal konusundaki bilgisi doğrudan kendi deneyiminden kaynaklanır. Sanatçının konuları, örtük olarak, yaşadığı kişisel siyasal gerçekleri dile getirir.

Mansour, incelikli imgeleri simgesel bir üslupla çizer; bu üslupta bir kadın, erkek ya da çocuk figürü, örtük bir biçimde halkının çilesini simgeler. Bu üslubu benimsemesindeki amaç, işgali gerçekleştiren İsrail güçlerinin öfkesine hedef olmamak ve hapse atılmaktan ya da sınırdışı edilmekten kendini korumaktır. Dolayısıyla, sanatçı sahte bir kabullenmişliğin ardında duygularını gizlerken, bir yandan da sevimli kompozisyonlarını, halkının yaşamakta olduğu gerçekliği örtmek için aldatıcı bir görüntü olarak kullanır.

Painter and pedagogue, Mansour was born in Bir Zeit. He has remained in occupied Palestine to paint and exhibit his work, thus his knowledge of subjugation comes from his direct experience. His subjects are covertly expressive of his personal political realities.

Mansour paints subtle images in a symbolic manner where the figure of a woman, man or child stands for his people's ordeal, in a clandestine gentle manner in order to avoid the anger of the occupying Israeli authorities and save himself from imprisonment or deportation, consequently hiding his sentiments behind false placidness while manipulating his pleasant compositions as a façade to camouflage the reality his people are living through.

Filistin Palestine (1947)

Suleiman Mansour

Filistin'in Çocuğu | **The Child of Palestine** | 1978
Tuval üzerine yağlıboya | Oil on canvas | 76,5 x 58,5 cm

Moudarres, Suriye'deki modern sanat hareketinin önderlerinden biriydi. Şair, romancı, ressam ve heykeltıraş olan Moudarres, sanat tarihi ve felsefe alanlarında birikim sahibiydi. Önce Roma Güzel Sanatlar Akademisi'nde, sonra Paris'te öğrenim gördü. Birkaç kuşaktan sanatçılar yetiştirdiği Şam Güzel Sanatlar Üniversitesi'nde ders verdi. Moudarres'in üslubu son derece kişiseldir, kendisinin tanımıyla "güçlü bir soyut sanat unsuru içeren gerçeküstücü ve figüratif" bir üsluptur. Doğayı, insanları ve Suriye'nin geçmişinden olayları betimlemiştir; yapıtlarında yüzler kayalardan belirir ya da yamaçla iç içe geçer. Tuvallerinde anlatım özgürlüğü, sürekli bir hareket ile gerilim ve isyan dolu güçlü izlenimci fırça vuruşları görülür.

Moudarres was one of the leaders of the modern art movement in Syria. A poet, novelist, painter and sculptor, he was well versed in art history and philosophy. He trained at the Academy of Fine Arts first in Rome and later in Paris. He was a professor of Fine Arts at Damascus University where he trained generations of artists. His style is highly personal which Moudarres calls "surrealistic and figurative with a strong element of abstraction". He depicts nature, people and events from Syria's past; faces emerge from rocks or blend into the hillside. His canvases show freedom in expression, a continuous movement and strong impressionistic strokes full of tension and rebellion.

Suriye Syria (1922-1999)

Fateh Moudarres

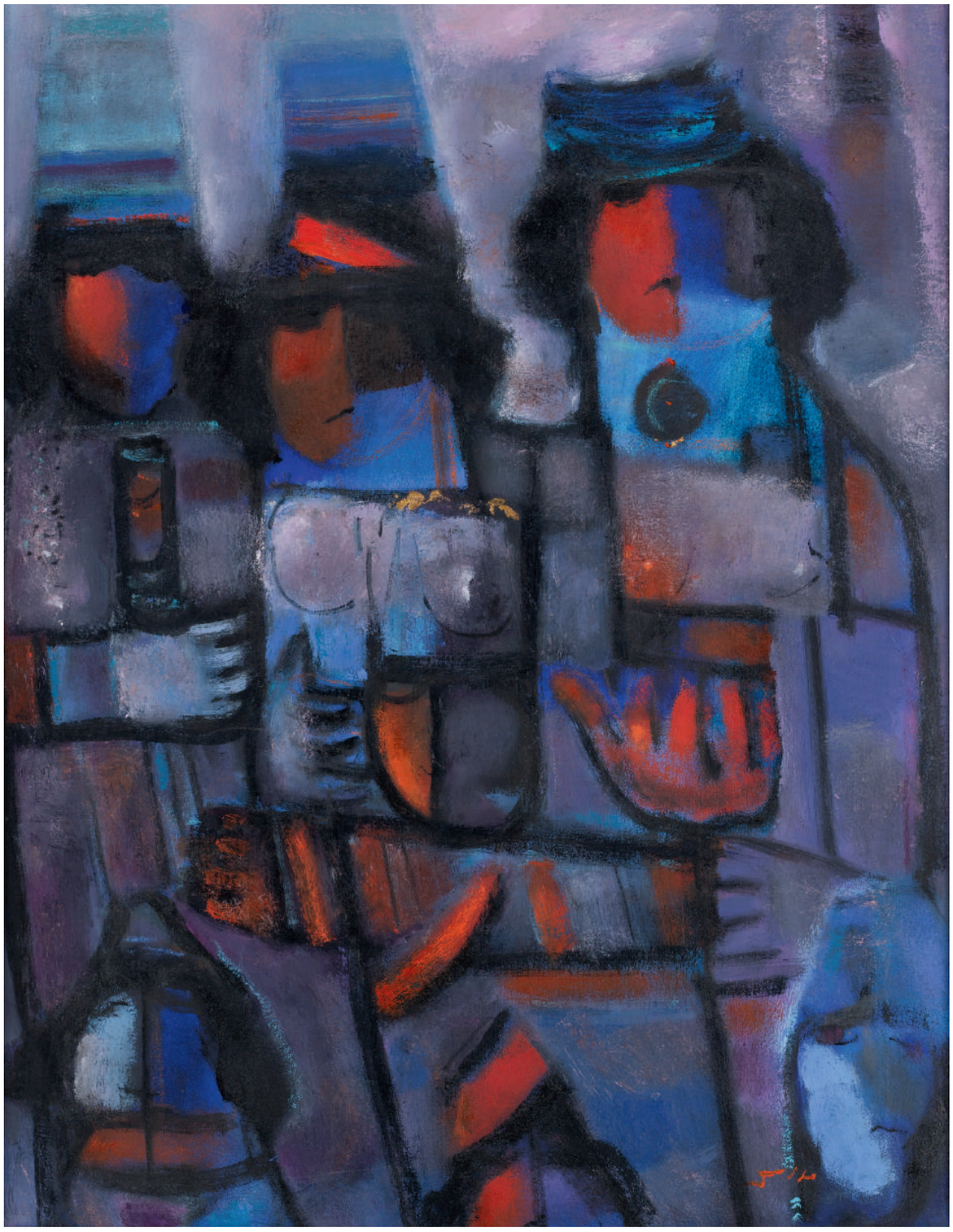

Masal | **Folk Tale** | 1989
Tuval üzerine yağlıboya | Oil on canvas | 120 x 110 cm

Nada, ülkesinin halk geleneğinden esinlenen ilk Mısırlı ressamlardan biriydi. Bu gelenek, yaygın batıl inanışları, ilkel sanatı, köy efsanelerini ve Eski Mısır tapınak duvar resimlerinden alınmış kedi, balık ve kuşu içerir. Nada'nın yapıtları, cesur renkler, ritimler ve tasarımla birleşen enerji ve özgünlük dolu deneyimlerin doğrudan tuvale aktarılması niteliği taşır. Sanatçı, Londra Kraliyet Güzel Sanatlar Akademisi'nden mezun olmuş (1951) ve sonra duvar resminde uzmanlaşmıştır. Nada, Batı kültürü birikimi olmasına karşın, kendi yerel kaynakları ile yakınlığını korumuştur.

Sanatçı, tarihsel ve popüler ortamları keşfedip dile getirmeyi sürdürmüş; düşler, efsaneler ve gündelik olaylarla kendini gösteren imler dünyasını yorumlayıp sorgulama konusunda seyirciyi özgür bırakmıştır.

Nada was one of the first Egyptian painters to be inspired by his country's folk tradition that includes popular superstitions, primitive art, village legends as well as the cat, the fish and the bird taken from ancient Egyptian temple wall paintings. His works reflect a direct statement of his experiences, full of vigour and originality, combined with bold colours, rhythms and design. He graduated from the Royal Academy of Fine Arts in London (1951) and later specialized in mural painting. In spite of his exposure to Western culture, Nada remained close to his native sources.

He continued to explore and express his historical and popular environments while leaving the viewer on his own to interpret and question his world of signs found in dreams, legends and every day events.

Mısır Egypt (1924-1990)

Hamed Nada

Guneim Dağı | **Guneim Mountain** | tarihsiz undated
Bronz, 2 parça | Bronze, 2 pieces | 25 x 50 x 14 cm, 25 x 48 x 24 cm

Ressam, usta bir gravür sanatçısı ve heykeltıraş olan Nawar, Kahire Güzel Sanatlar Fakültesi'nden mezun olmuş, öğrenimini İspanya'da sürdürmüş, Madrid'deki San Fernando Akademisi'nde grafik sanatlar ve duvar resmi alanlarında uzmanlaşmıştır.

Nawar, geometri ve anatomi kavramlarını irdeler; metafizik ve organik öğelerden oluşan kurgular niteliğindeki yapıtları, insanın mücadelesini gözler önüne sermeyi amaçlar. Bu yapıtlarda, insanoğlunun simgelediği iç dünya ile son derece düzenli geometrik çevrenin temsil ettiği dış dünya arasında bir gerilim vardır. Sanatçının manzara heykelleri, insan varoluşunun ön planında yer alan katı kütleler şeklinde biçimlendirir.

Nawar, a painter, master engraver and sculptor, graduated from the Faculty of Fine Arts in Cairo, and later continued his studies in Spain where he specialized in graphic art and mural painting at the San Fernando Academy in Madrid.

He has explored the concepts of geometry and anatomy and his works are a construction of metaphysical and organic elements designed to demonstrate human struggle. Within them, a tension exists between the inner world symbolized by human beings and the outer world represented by highly ordered geometric surroundings. His landscape sculptures are formed as solid masses deeply grounded in the forefront of man's existence.

Mısır Egypt (1945)

Ahmad Nawar

Yüz | **Face** | 1995
Bronz | Bronze | 28,5 x 15 x 20 cm

Oweis, güzel sanatlar alanında yüksek lisans derecesini Bulgaristan'daki Sofya Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'ndan almıştır (1994). Sanatçının pürüzsüz bronz heykelleri, canlandırdıkları sessiz hareketle ve imgeleme meydan okuyan canlı çizgileriyle durağan soyut sanata başkaldırırlar. Oweis, güçlü dışavurumcu figürlerinde, konusunu yeniden tanımlamak üzere sanatının öğelerini baştan düzenler: Kimi zaman ayrıntıda ekonomiye, kimi zaman çoğunlukla taş ya da bronzdan yapılmış parlatılmış yüzeyleri ayrıntılandırmaya başvurur.

Oweis got his master's degree in fine arts from the Higher Institute of Fine Arts in Sofia, Bulgaria (1994). His smooth bronze statues defy static abstraction through the silent movement they embody and the animated lines that challenge the imagination. In his strong expressionis figures, Oweis reorganizes his elements in order to redefine the subject, reverting at times to economy in detail and at others to detailing his polished surfaces that are often made of either stone or bronze.

Ürdün Jordan (1960)

Nazih Oweis

İsimsiz | **Untitled** | 1999
Ahşap üzerine karışık teknik | Mixed media on wood | 79 x 43,5 cm

Sabour, 1981 yılında Şam Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nden mezun olmuştur ve 1991'den beri aynı fakültede ders vermektedir. Sanatçı, öğrenimini Moskova Üniversitesi'nde sürdürmüş ve 1999'da sanat felsefesi doktorasını burada tamamlamıştır.

Sabour, heykelsel resimlerinde farklı malzeme ve teknikleri karıştırır; Doğu Kilisesi'nin ikonalarından esinlenir; kompozisyona güç katan primitif tarzda bir esinlenmedir bu. Sabour'un, yapıtlarında, bilinçli olarak dinsel imgeleri yapıbozuma uğratmasına ve onların yerine çağdaş simgesel figürleri geçirmesine rağmen ikonalarını çağdaş bir üslupla işlemesi, onların çağrışım gücünü azaltmaz.

Sabour graduated from the Faculty of Fine Arts at Damascus University in 1981 where he has been teaching since 1991, and continued his studies at the University of Moscow where he got his Ph.D. in philosophy of art in 1999.

He mixes different media and techniques in his sculpted paintings, inspired by icons of the Eastern Church yet, in a primitive manner that adjoins power to the composition. A conspicuous feature of Sabour's work is that the contemporary treatment of his icons does not diminish their evocative power in spite of the deliberate deconstruction of their religious imagery and their replacement by contemporary symbolic figures.

Suriye Syria (1958)

Nizar Sabour

Beklerken | **Waiting** | tarihsiz undated
Tuval üzerine yağlıboya | Oil on canvas | 50,5 x 38 cm

Modern Mısır sanat hareketinin erken öncülerinden olan Sabri, 1911'de Kahire Güzel Sanatlar Okulu'na girmiş, 1914'te mezun olmuş, daha sonra Paris'te Julian Akademisi'ne gitmiştir. Mısır'a döndükten sonra, Mustafa Kamel Ulusal Okulu'nda çizim öğretmiş; Tarım Bakanlığı'nda böcek çizeri olarak çalışmış (1923); Ulusal Güzel Sanatlar Okulu Resim Bölümü'nde profesör olmuş (1929); daha sonra Fotoğraf Bölümü'nün başına geçmiş (1929) ve 1949'da emekli oluncaya kadar bu görevini sürdürmüştür.

Toplumun üst kesiminden kişilere ait izlenimci dokunuşlarla çizdiği klasik portreleriyle bilinen Sabri, Kahire sosyetesine, duvarlarda Avrupa yağlıboya resimleriyle birlikte asılı Osmanlı portre fotoğraflarının yerine portre sanatını tanıştırdı.

An early pioneer of the modern Egyptian art movement, Sabri joined the School of Fine Arts in Cairo in 1911 graduating in 1914, then went to Académie Julian in Paris. Upon returning to Egypt, he taught drawing in Mustafa Kamel National School, worked as painter of insects in the Ministry of Agriculture (1923) and became professor in the Painting Department at the National School of Fine Arts (1929), before heading the Photography Department (1929), which he occupied until his retirement in 1949.

Known for his classical portraits of society figures with impressionistic overtones, Sabri was the one to introduce the art of portrait painting among the Cairene Belle Monde, thus replacing Ottoman portrait photographs hung on walls with European oil paintings.

Mısır Egypt (1889-1955)

Ahmed Sabri

Güvercinleri Uçurmak | **Setting Pigeons** | 1994
Tuval üzerine yağlıboya | Oil on canvas | 80 x 99 cm

Modern Filistin sanatının öncüsü Shammout, 17 yaşında, 1948 Arap-İsrail Savaşı'ndan sonra Gazze'ye ulaşan ilk mülteciler arasındaydı ve Gazze'de bir mülteci kampında yaşadı. Shammout, 1950'de, Kahire'ye gitme imkânı buldu ve Güzel Sanatlar Okulu'na yazılan ilk Filistinli oldu. 1954'te mezun olduktan sonra, Mısır'ın başkentinde ilk Filistin grup sergisini düzenledi. Sergiden sonra, İtalya'ya giderek Roma Güzel Sanatlar Akademisi'nde okudu (1954-1955). 1956'da Beyrut'a taşındı; 1957'de kendisi gibi sanatçı Tamam El-Akhal ile evlendi ve iki yıl Birleşmiş Milletler Yakındoğu'daki Filistinli Mültecilere Destek ve Yardım Kuruluşu'nda çalıştı, 1965'te Filistin Kurtuluş Örgütü'nde Sanatlar ve Ulusal Kültür Birimi'nin yöneticiliğine atandı. Shammout, resminde içerik odaklı konulara yer veren, Filistin Sorunu'nu işleyen ilk Arap sanatçıdır. Sanatçı, halkının düş kırıklıklarını ve özlemlerini yorumlamak için, gerçekçi üslubu içinde, gerçeküstü idealleri, izlenimci korku, acı çekme, umut duygularını ve rüyaları bir araya getirir.

Forerunner of Palestinian modern art, Shammout at 17, was among the first refugees who reached Gaza after the 1948 Arab–Israeli War, where he lived in a refugee camp. In 1950, he made his way to Cairo and became the first Palestinian to enroll at the College of Fine Arts. Following his graduation in 1954, he arranged in the Egyptian capital the first Palestinian group exhibition ever. After the exhibition, Shammout went to Italy to study at the Accademia di Belle Arte in Rome (1954-1955). He moved to Beirut in 1956; in 1957 he married his colleague Tamam Al-Akhal and worked for two years with UNRWA, and in 1965 was appointed Director of the Arts and National Culture at the Palestine Liberation Organization. Shammout is the first Arab artist to introduce content oriented subjects in his painting, featuring the Palestinian Problem. In his realistic style, he mixes surreal ideals and impressionistic emotions of fear, suffering, hope and dreams to interpret his people's disappointment and aspiration.

Filistin Palestine (1930-2006)

Ismail Shammout

İmkansız Rüya | **Impossible Dream** | 1988
Tuval üzerine yağlıboya | Oil on canvas | 101 x 75 cm

Shawa, Kahire Güzel Sanatlar Okulu'ndan ve Roma Güzel Sanatlar Akademisi mezunu Salzburg'daki akademisinde Oskar Kokoschka'dan resim dersleri almıştır. Yapıtları olgunlaştıkça, Filistin Sorunu'yla ilgili insani ve siyasal meseleleri ve Arap kadınlarıyla ilgili sosyal sorunları konu edinmeye başlamıştır. Shawa'nın resimleri ilk bakışta son derece yanıltıcı olabilir ve edilgen bir boyun eğmişlik ve hoş renkli kompozisyonlar izlenimini verebilir. Ne var ki, sanatçının sessiz isyanı ve sakin öfkesi, kör, sürmeli gözler, güzel işlemelerle süslü çarşafların katları ve manikürlü eller (hem tarihten gelen hem yeni sosyal yasaklarla ve uydurma dinsel tabularla bağlı eller) aracılığıyla kendini göstermeye başlar.

Shawa is a graduate of the School of Fine Arts in Cairo and the Academia de Belle Arte in Rome. She took painting lessons from Oskar Kokoschka in his academy in Salzburg. As her work matured, she started taking up humanitarian and political issues concerning the Palestinian Problem and social issues concerning Arab women. Her paintings, at first glance, can be most misleading by giving an impression of passive submissiveness and pleasant colourful compositions; however, the artist's quiet rebellion and cold anger starts to show through blind, kohl-laden eyes, the folds of beautifully embroidered restraining veils and manicured hands, tied up by inherited as well as newly acquired social inhibitions and invented religious taboos.

Filistin Palestine (1940)

Laila Shawa

Soyut | **Abstract** | 1999
Kâğıt üzerine akrilik | Acrylic on paper | 99 x 68,5 cm

Shehadeh, yapıtları sessiz gözlemin düşünsel enerjisiyle taşan eden bir ressamdır; sanatı aracılığıyla, "insan düşüncesini, varoluşunu ve çevreyle ilişkisini keşfetmeye ve bunların bir parçası olmaya" çalışmaktadır. Kudüs'te doğan Shehadeh, 11 yaşında Amman'a taşınmıştır. Sanat eğitimini, ikisi de Londra'daki 1975'te mezun olduğu Chelsea Sanat ve Tasarım Okulu'nda ve 1978'de mezun olduğu Hammersmith Sanat Okulu'nda almıştır. Yakın çevresinden kopması ve daha baştan soyut sanatı seçmesi, insani görünümlerle duygusal bağlarını aşma yönünde bir çabaya işaret ediyor. Shehadeh, büyük boy yapıtlarına hem aşamalı tonları hem zıt renkleri katmanlar halinde yayarak, belirgin bir ışık ve odak gerilimi yakalar. Sanatçı Ürdün ve İsviçre'de yaşayıp çalışmaktadır.

Shehadeh is a painter whose work explodes with the reflective energy of silent observation; through his art he tries "to discover and be part of human thought, man's existence and his relationship with the environment". Born in Jerusalem, Shehadeh moved to Amman at the age of 11. His art training was at the Chelsea School of Art and Design (graduating in 1975) and Hammersmith School of Art in 1978, both are in London. His detachment from his immediate surroundings and his early choice of abstraction may well represent an effort to transcend emotional ties to the human landscapes. Shehadeh achieves a distinctive collusion of light and focus in layering his large abstract works with graded as well as contrasting colours. He lives and works between Jordan and Switzerland.

Ürdün Jordan (1949)

Nabil Shehadeh

1999

Olgunluk | **Maturity** | 1985
Aside yedirme baskı S.B. | Etching A.P | 41 x 41,5 cm

Olgunluk | **Maturity** | 1984
Aside yedirme baskı 13/50 | Etching 13/50 | 41 x 41,5 cm

Mısır'ın en başarılı gravür sanatçılarından biri olan Shimi doktorasını tamamladığı Kahire Güzel Sanatlar Fakültesi'nde grafik sanatlar dersleri vermektedir. Sanatçının gravürleri, egzotik iç mekânlar ve malzemeler ile, araya giren ve yapıtı, renk şeritleri ya da kafes örgülerle çaprazlama kesen çizgileri bir araya getirir. Shimi, 1983'te "Şarkı Söyleyen Köle"ye adanmış ve bir bütün oluşturan kırk çinko levha yapmıştır. Bu gravürler, yüzeysel olarak, romantik bir özlemle ve çehreden yoksun Oryantalist fiziksel güzellikle kaplıdırlar. Gene de, sanatçının nihai amacı, boş ve yararsız bir varoluşu açığa vurmak; bir yandan da, arabesk motifler oluşturan geometrik çizgiler ile yuvarlak hatlı kadın figürünün üzerinde dökülen kumaşın gösterişli yuvarlak katları arasındaki ilişkiyi araştırmak olduğu izlenimini uyandırırlar.

Being one of Egypt's most accomplished engravers, Shimi is a graphic art teacher at the Faculty of Fine Arts in Cairo where he completed his doctoral degree. His engravings combine exotic interiors and materials with intruding lines that cut diagonally across the work with bands of colour or lattice work. In 1983 Shimi executed a set of forty zinc plates that were devoted to the "Singing Slave". On the surface, these engravings are filled with a romantic yearning and faceless Orientalist physical beauty, yet one is left with the sense that the artist's ultimate objective was to expose an empty and useless existence while investigating the relationship between geometric lines that form motifs of the Arabesque and the sumptuous rounded folds created by cloth as it falls across the curvaceous female figure.

Mısır Egypt (1949)

Awad Shimi

İsimsiz | **Untitled** | 1995
Kâğıt üzerine yağlıboya | Oil on paper | 74,5 x 51,5 cm

Tunuslu ressamların ikinci kuşağından olan Triki, gravürcülerin birinci kuşağındandır. Paris'te öğrenim görmüş, Lagrange ve Couteau stüdyolarında derslere katılarak gravür ve ağaç oyma baskıyı öğrenmiştir. Münzevi mizaçlı Triki, zamanının bir kısmını şehirdeki kalabalıklardan uzakta geçirerek, çöldeki vaha toprağını sürmekte, aynı zamanda yapıtları üzerine çalışmakta, böylece Tunus'taki kökleriyle olan manevi bağlarını güçlendirmektedir.

Triki duyarlı, düşsel gravürlerinde, Nebil'deki çocukluğunu keşfeder; bu gravürler, kubbeler, minareler ve mavi kapılardan oluşan Tunus şehir görünümünün gerçekliğini, uçaklar, hayvanlar ve bisikletlerden oluşan çocuksu bir hayal dünyasıyla birleştirir. Yapıtlarından bazıları, geleneksel başörtüleriyle kompozisyonun bütün örüntüsünü oluşturan Tunuslu yüzler ardındaki ruhları irdeler.

Triki belongs to the second generation Tunisian artists and its first generation of engravers. He studied in Paris and spent time in the studios of Lagrange and Couteau where he learned wood cutting and wood engraving. A recluse by nature, he strengthens his spiritual links with his Tunisian roots by spending part of his time at a desert oasis, farming the land, far from crowds in the city, while simultaneously working on his art.

Triki's sensitive, dreamlike engravings explore his childhood in Nabeul, combining the reality of the Tunisian townscape of domes, minarets and blue doors with a childlike fantasy of airplanes, animals and bicycles. Some of his works explore the souls behind Tunisian faces in their traditional headgear make up the entire pattern of the composition.

Tunus Tunisia (1949)

Gouider Triki

Aşk (Hubb) | **Love (Hubb)** | 2011
Murano camı | Murano glass | 37 x 33 cm

Ben Senim (Anta Ana) | **I am You (Anta Ana)** | 2009
Kâğıt üzerine karışık teknik | Mixed media on paper | 68 x 49 cm

Üreten bir sanatçı, sanat tarihçisi, öğretim üyesi ve eski diplomat olan Wijdan, İslam sanatı konulu doktorasını Londra Üniversitesi Doğu ve Afrika Araştırmaları Okulu'nda tamamlamıştır. Sanat öğrenimine, 1960'lı yıllarda, Ürdün'de modern sanat hareketinin ilk öncülerinden Muhanna Durra'dan ve artık hayatta olmayan İtalyan ressam Armando Prön'den aldığı derslerle başlamıştır. Sanatçı, 1979'dan bu yana, kompozisyonlarında grafik bir unsur olarak Arap kaligrafisini kullanmayı denemektedir. Wijdan bu kompozisyonlarını el yapımı kâğıtlar ve Murano camı üzerinde çok çeşitli malzemeler ve canlı renkler kullanarak gerçekleştirir. Yapıtlarının odak noktası olarak, bütün çeşitliliği içinde "aşk" kavramını keşfeder.

A practicing artist, art historian, academic and former diplomat, Wijdan obtained her doctorate in Islamic Art from the School of Oriental and African Studies at the University of London. Her art training began in the 1960s under Muhanna Durra, the leading precursor of the modern art movement in Jordan, and the late Italian painter Armando Prön. Since 1979, she has been experimenting with the usage of Arabic calligraphy as a graphic element in her compositions executed in a wide range of media and vibrant colours on exotic hand-made papers and Murano glass, always exploring the concept of "love" in all its diversity as the focal point of her work.

Ürdün Jordan (1939)

Wijdan

Kum Heykel | **Sand Sculpture** | 1984
Karışık teknik | Mixed media | 70,5 x 35,5 x 12,5 cm

Youssufi, Kazablanka Uygulamalı Sanatlar Okulu'nda ve Marsilya'daki Luminy Sanat Okulu'nda okumuş, daha sonra Aix-en-Provence Güzel Sanatlar Okulu'na devam etmiştir. Youssufi yapıtlarını, dokunup hareket ettirecek şekilde tasarlanmıştır. Sanatçı, kumu, kadim güçleri anımsatan ahşap kompozisyonların ve oyma muskaların içine hapseder. Kompozisyonda saklı delikler, yapıt dairesel hareketle döndürüldüğünde kumu kusar; kum akarken birçok farklı düzenleme oluşturur. Youssufi, seyircinin dokunabildiği kompozisyonlarının içinde yaşayan narin küçük oyma tabletleri ve muskaları yapmak için seramik eğitiminden yararlanır.

Youssufi studied at the School of Applied Arts in Casablanca and then at the School of Art in Luminy, Marseilles, before going on to the École des Beaux Arts in Aix-en-Provence. Youssufi's works are meant to be touched and moved. He takes sand and encloses it in compositions of wood and carved amulets that suggest some archaic force. Holes hidden in the composition release sand as the work is turned in a circle, creating a multitude of compositions as the sand flows. He has drawn on his training in ceramics to produce the delicate little carved tablets and amulets that live inside his tactile compositions.

Fas Morocco (1950)

Omar Youssufi

Köy Gündoğumu | **Village Sunrise** | 1989
Tuval üzerine yağlıboya | Oil on canvas | 78,5 x 59,5 cm

1956-1960 arasında Sofya Güzel Sanatlar Akademisi'nde ve Kahire Güzel Sanatlar Fakültesi'nde okuyan Zayat, Budapeşte Güzel Sanatlar Akademisi ve Uygulamalı Sanatlar Müzesi'nde Sanat Restorasyonu Bölümü'nden mezun oldu. Şam'daki Güzel Sanatlar Fakültesi'nin kurucularındandır; bu fakültede emekli oluncaya kadar ders vermiştir. Ressam, sanat öğretmeni ve antik ikonalar restoratörüdür. Doğu ikonografyası, Zayat'ın toplumsal yorumunun anlatım tarzını oluşturur. Şam'da yetişmesi ve daha sonra Bulgaristan'da öğrenim görmesi, onu ikona sanatına özgü dikkatli, hüzünlü anlatımla sarmaladı. Hatta Zayat, erken dönem ikonalarının doğal turuncu ve yanık kırmızı çizgilerini bile kusursuz hale getirdi. Sanatçının yapıtlarında yüzeyin ardında felsefi yorum ve siyasal semboller gizlidir. Büyük yağlıboya tuvallerinde boyut, içerik ve rengi sınırlandıran eski ikona geleneklerinden kendini özgürleştirir, ama gene de istediği zaman erken dönem kaynaklarına başvurur.

Zayat, who studied at the Academy of Fine Arts in Sofia between 1956 and 1960 and the Faculty of Fine Arts in Cairo, majored in art restoration at the Academy of Fine Arts and Museum of Applied Arts in Budapest. He is one of the founders of the Faculty of Fine Arts in Damascus, where he taught until his retirement. He is a painter, art teacher and restorer of ancient icons. Eastern iconography forms the mode of expression for Zayat's social commentary. His upbringing in Damascus and then his training in Bulgaria surrounded him with the watchful, mournful expression of iconographic art. Zayat has perfected even the natural orange and burnt red lines of early icons. Philosophical commentary and political symbols hide beneath his surfaces. In his large oil on canvases, he frees himself from ancient iconic traditions that limit size, content and coloration, while resorting to early sources when he chooses to.

Suriye Syria (1935)

Elias Zayat

Zayat 1989

İsimsiz | **Untitled** | 1995
Kuş kemikleriyle paleokristal | Paleo crystal with birds bones | 53 x 31 x 24 cm

Çölde Şölen | **Feast in the Desert** | 1957
Tuval üzerine yağlıboya | Oil on canvas | 133 x 184 cm

Fahrelnissa Zeid, gerçek anlamıyla uluslararası bir sanatçıydı; doğuştan Türk, evliliği aracılığıyla Araptı (Mekkeli Şerif Hüseyin'in en küçük oğlu Haşimi Prensi Emir Zeid ile evliydi) ve Batı eğitimi almıştı. Çocukluk ve gençliği İstanbul'da geçti, İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi'nde okudu, daha sonra Paris'teki Académie Ranson'a gitti. Yaşamı, İstanbul, Paris, Bağdat, Berlin ve kocasının Almanya ve İngiltere nezdinde Irak Krallığı elçiliği görevini yürüttüğü Londra arasında geçti. Çalışkanlığı, son derece gelişmiş ve incelikli yeteneği sayesinde, İstanbul'da D Grubu'nun bir sergisine katılmış, kendisini Paris'te ise École de Paris'nin üyesi olarak kabul ettirebilmiştir. Çok yönlü ve üretken bir sanatçı olan Zeid, ömrünün son yirmi yılını Amman'da geçirmiş, sanatı üzerinde çalışmış ve sosyeteden küçük bir hanımlar grubunu eğitmiştir; bu gruptan üç kadın, daha sonra bireysel olarak kendilerini kanıtlamıştır. Zeid'in deneysel yapıtları, paleokristale (saydam bir reçine) oturtulan boyalı kuş kemiklerinden yapılmış üç boyutlu soyut düzenlemeleri ve ışık ile rengin soyut gizemli şekiller halinde birleştirilmesini kapsar. Sanatçının dev boyutlu figüratif ve soyut tuvalleri ise dünyanın pek çok müzesine dağılmıştır.

Fahrelnissa Zeid was a truly international artist: Turkish by birth, Arab through marriage (she was married to the Hashemite Prince Zeid, the youngest son of Sharif Husayn of Mecca), and Western educated. Early on in her life, she lived in İstanbul where she trained at the Academy of Fine Arts before going to Académie Ranson in Paris. She spent her life in between İstanbul, Paris, Baghdad, Berlin and London were her husband was the ambassador of the Kingdom of Iraq to Germany and the United Kingdom. Through her assiduousness and highly developed and polished talent, she was able to establish herself in İstanbul as taking part in one of the exhibitions of the 1930s D Group and in Paris as a member of the École de Paris. A prolific and versatile artist, Zeid spent her last twenty years in Amman, working on her art and training a small group of society ladies, three of whom later proved themselves individually. Her experimental work includes 3-dimensional abstract formations made of painted bird bones enshrined in paleocrystal (a transparent resin), and fusing light and colour into abstract mysterious shapes, while her gigantic figurative and abstract canvases are spread in numerous museums around the world.

Ürdün Jordan (1901-1991)

Fahrelnissa Zeid

İsimsiz | **Untitled** | 2004
Bronz | Bronze | 41 x 31 x 22 cm

Zu'bi, 1982'de Bağdat Güzel Sanatlar Akademisi'nden mezun olmuştur. Seramik ve heykel sanatçısı olan Zu'bi'nin parlak sırlı çalışmalarındaki geometrik bölümler ve stilize insan, hayvan ve hat formları, eski çağlara özgü bir hava yaratır; bu hava, sanatçının yüzeylerindeki dağılım ve düzenlemede modern bir farkındalıkla birleşir. Zu'bi, sınırlı renk kullanımıyla heykellerinde jestler ve form aracılığıyla yaşamın insanlık dramını gözler önüne serer.

Zu'bi graduated from the Academy of Fine Arts in Baghdad in 1982. He is a ceramist and sculptor whose brightly glazed pieces, with their geometric divisions and stylized human, animal and calligraphic forms, emanate a primordial air that combines with a modern awareness both in the distribution and arrangement of his surfaces. In his sculptures, he represents life's human drama through gesture and form, while economizing his colours.

Ürdün Jordan (1957)

Hazem Zu'bi